

This question paper contains 4 printed pages]

B—271—2017

**FACULTY OF SOCIAL SCIENCES
B.A. (First Semester) EXAMINATION
OCTOBER/NOVEMBER, 2017**

ECONOMICS

Paper 1

(Micro Economics)

(MCQ+Theory)

(Tuesday, 21-11-2017)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

- N.B. :-**
- (i) Attempt All questions.
  - (ii) All questions carry equal marks.
  - (iii) Wrong answer carry negative marks for MCQs.
- (i) सर्व प्रश्न सोडवा.
- (ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (iii) बहुपर्यायी प्रश्नांना चुकीच्या उत्तरास ऋणात्मक गुण आहेत.

MCQ

10

1. (i) In which year 'Wealth of Nation' was written by Adam Smith .....
- (A) 1676 (B) 1776
- (C) 1876 (D) 1976
- अॅडम स्मिथ यांनी 'राष्ट्राची संपत्ती' हा ग्रंथ ..... या वर्षी लिहिला.
- (A) 1676 (B) 1776
- (C) 1876 (D) 1976
- (ii) Which of the following assumption is not a law of demand ?
- (A) Consumers income is constant
- (B) Consumers interest is constant
- (C) Substitute goods price are constant
- (D) Giffen goods

P.T.O.

86FE8FDE3068E36A4773C9158A555779

खपकीक्या विवकाशे खालीलपैकी कोणते माहीत नाही ?

- (A) उपभोक्त्याचे उत्पन्न स्थिर असणे
(B) उपभोक्त्याच्या आवडी निवडी स्थिर असतात
(C) स्वर्गीय वस्तुच्या किंमती स्थिर असतात
(D) तिखेन वस्तु

(३३) The concept of consumer surplus firstly stated by the .....

- (A) Dwyer (B) Robbins
(C) Allen (D) Goson

उपभोक्त्याचे संतोषाधिक्य ही संकल्पना सर्वप्रथम ..... यांनी मांडली.

- (A) ड्युयरे (B) रॉबिन्स
(C) अलन (D) गॉसेन

(३४) According to Robbins Economics is the Science of .....

- (A) Interest (B) Choice
(C) Welfare (D) Wealth

रॉबिन्सच्या मते अर्थशास्त्र हे ..... शास्त्र आहे.

- (A) आवडीचे (B) निवडीचे
(C) कल्याणाचे (D) संपत्तीचे

(३५) Demand depends on .....

- (A) Price (B) Supply
(C) Production (D) Market

मागणी ..... वर अवलंबून आहे.

- (A) किंमत (B) पुरवठा
(C) उत्पादन (D) बाजारपेठ

(३६) Marshall has used ..... concept in Economics.

- (A) Cardinal (B) Ordinal
(C) Experimental (D) (A) and (B)

मार्शल यांनी अर्थशास्त्रात ..... संकल्पनेचा उपयोग केला आहे.

- (A) संख्यादर्शी (B) क्रमदर्शी
(C) अनुभवदर्शी (D) (A) आणि (B) दोन्ही

- (vii) The study of our family has the ..... analysis method.
 (A) Mathematical (B) Geometrical
 (C) Micro (D) Macro
 एका कुटुंबाचा अभ्यास ही ..... विश्लेषण पद्धती आहे.
 (A) गणितीय (B) भूमितीय
 (C) सूक्ष्म (D) स्थूल
- (viii) The demand curve is parallel to y¹ axis shows .....
 (A) Perfectly elastic demand
 (B) Unit elastic demand
 (C) More than one elastic demand
 (D) Perfectly inelastic demand
 'द' अक्षास समांतर जाणारा मागणी वक्र ..... दर्शवितो.
 (A) पूर्ण लवचिक मागणी (B) एकक लवचिक मागणी
 (C) जास्त लवचिक मागणी (D) पूर्ण अलवचिक मागणी
- (ix) The ..... analysis is based on the assumption of utility is cardinal.
 (A) Law of demand (B) Law of supply
 (C) Law of Marginal utility (D) Indifference curve
 उपभोगिता कर्मानाचक आहे या गृहीतांवर आधारलेले विश्लेषण म्हणजे ..... होय.
 (A) मागणीचा नियम
 (B) पुरवठ्याचा नियम
 (C) शिमांत उपभोगिताचा नियम
 (D) समवृत्ती वक्र नियम
- (x) Income of consumer decreased .....
 (A) Price line shifted lower sight
 (B) Price line shifted upper sight
 (C) No change in price line
 (D) None of the above

अभोवत्याच्या उत्पन्नात घट झाल्यास

- (A) किंमत रेषा खालच्या बाजूस सरकते
- (B) किंमत रेषा वरच्या बाजूस सरकते
- (C) किंमत रेषा बदलत नाही
- (D) वरीलपैकी नाही

Theory

2. State the nature and scope of Economics. 10
अर्थशास्त्राचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

Or

(किंमत)

State the difference between Micro and Macro Economic analysis.
सूक्ष्म आणि स्थूल आर्थिक विश्लेषण पद्धतीतील फरक स्पष्ट करा.

3. State the law of demand and explain the assumptions of law of demand. 10

मागणीचा नियम सांगून त्याची गृहीते लिहा.

Or

(किंमत)

State determinants of supply.

पुरवठ्याचे निर्धारक घटक सांगा.

4. Write short notes on (any two) : 10

- (i) The law of diminishing marginal utility
- (ii) Indifference curve
- (iii) Price line
- (iv) Price effect.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :

- (i) घटत्या सिमांत उपयोगितेचा नियम
- (ii) समवृत्ती वक्र
- (iii) किंमत रेषा
- (iv) किंमत परिणाम.

(2) Till the end of the 18th century Economics was a part of .....

- (A) Sociology (B) Psychology
(C) Political Science (D) Computer Science

18 व्या शतकापर्यंत अर्थशास्त्र ..... चा एक भाग मानला जात असे.

- (A) समाजशास्त्र (B) मानसशास्त्र
(C) राज्यशास्त्र (D) संगणक शास्त्र

(3) By the ..... analysis method the whole economy is studied.

- (A) Micro (B) Macro
(C) Micro and Macro (D) All of these

..... विश्लेषण पद्धतीच्या सहाय्याने संपूर्ण अर्थव्यवस्थेचा अभ्यास करता येतो.

- (A) सूक्ष्म (B) स्थूल
(C) सूक्ष्म व स्थूल (D) यापैकी सर्व

(4) Demand curve is the relationship of two factors :

- (A) Stock & Demand
(B) Supply & Demand
(C) Consumption & Demand
(D) Price & Demand

मागणी वक्र म्हणजे दोन घटकांचा संबंध :

- (A) साठ व मागणी
(B) पुरवठा व मागणी
(C) उपभोग व मागणी
(D) किंमत व मागणी

(5) Diminishing unit of consumption is the ..... utility.

- (A) Total (B) Average
(C) Marginal (D) Positive

उपभोगाच्या नगसंख्येबरोबर घटत जाणारी उपयोगिता म्हणजे ..... होय.

- (A) एकूण उपयोगिता (B) सरासरी उपयोगिता
(C) सिमांत उपयोगिता (D) घनात्मक उपयोगिता

(6) Which goods have inelastic demand ?

- (A) Comfort (B) Necessary
(C) Substitute (D) Luxuries

कोणत्या वस्तूची मागणी अलवचिक असते ?

- (A) सुखकारक (B) जीवनावश्यक
(C) पर्यायी (D) चैनीच्या

(7) The equilibrium of indifference curve shows .....

- (A) Marginal utility
(B) Highest consumption
(C) Lowest satisfaction
(D) Highest satisfaction

समवृत्ती वक्रावरील संतुलन बिंदू ..... दर्शवितो.

- (A) सिमांत उपयोगिता (B) महत्तम उपभोग
(C) न्यूनतम समाधान (D) महत्तम समाधान

(8) Which of the following factors is/are the elasticity of demand ?

- (A) Nature of goods
(B) Substitute goods
(C) Multiuses goods
(D) All of the above

खालीलपैकी मागणीच्या लवचिकतेचे घटक कोणते आहेत ?

- (A) वस्तूचे स्वरूप
(B) पर्यायी वस्तू
(C) बहुउपयोगी वस्तू
(D) वरील सर्व

WT

- (9) Consumer equilibrium means :
- (A) Get maximum satisfaction from the selected 'bundle of goods'
 (B) Get minimum satisfaction from the selected 'bundle of goods'
 (C) Get average satisfaction from all 'bundle of goods'
 (D) No satisfaction from the selected 'bundle of goods'

उपभोक्त्याचे संतुलन म्हणजे :

- (A) निवडलेल्या वस्तु समुहापासून महत्तम समाधान मिळते
 (B) निवडलेल्या वस्तुसमुहापासून न्यूनतम समाधान मिळते
 (C) निवडलेल्या वस्तुसमुहापासून सर्वसाधारण समाधान मिळते
 (D) निवडलेल्या वस्तु समुहापासून समाधान मिळत नाही
- (10) In the law of supply ..... factor is independent.

- (A) Demand (B) Stock
 (C) Price (D) Production

पुरवठा नियमात ..... घटक स्वतंत्र असतो.

- (A) मागणी (B) साठा
 (C) किंमत (D) उत्पादन

Theory

2. Criticise the law of diminishing marginal utility. 10
 घटत्या सिमांत उपयोगितेच्या नियमाचे टिकात्मक परीक्षण करा.

Or

(किंवा)

- Explain the income effect by the use of indifference curve.
 समवृत्ती वक्राच्या सहाय्याने उत्पन्न परिणाम स्पष्ट करा.
3. What is Economics ? Explain the scope of economics. 10
 अर्थशास्त्र म्हणजे काय ? अर्थशास्त्राची व्याप्ती स्पष्ट करा.

WT

(5)

A—326—2018

Or

(किंवा)

Explain the merits and demerits of micro-analysis.

सूक्ष्म विश्लेषण पद्धतीचे गुण-दोष स्पष्ट करा.

4. Write short notes on (any two) :

10

- (i) Consumer's Surplus
- (ii) Determinants of Demand
- (iii) The types of Elasticity of Price
- (iv) Law of Supply.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

- (i) उपभोक्त्याचे संतोषाधिक्य
- (ii) मागणीचे निर्धारक घटक
- (iii) किंमत लवचिकतेचे प्रकार
- (iv) पुरवठ्याचा नियम.

WT

(4)

Or

(किंवा)

S-281-2018

Explain the law of supply.

पुरवठ्याचा नियम स्पष्ट करा.

3. Explain the law of Diminishing Marginal utility with diagram. 10
घटत्या सिमान्त उपयोगितेचा नियम आकृतीसह स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

State the properties of indifference curve.

समवृत्ती वक्राची वैशिष्ट्ये सांगा.

4. Write short notes on (any two) : 10

(i) Characteristics of Robbin's definition

(ii) Scope of Economics

(iii) Micro Analysis Method

(iv) Macro Analysis Method

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

(i) रॉबिन्सच्या व्याख्येची वैशिष्ट्ये

(ii) अर्थशास्त्राची व्याप्ती

(iii) सूक्ष्म विश्लेषण पद्धती

(iv) स्थूल विश्लेषण पद्धती.

This question paper contains 4 printed pages]

S—281—2018

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES
B.A. (First Semester) EXAMINATION
MARCH/APRIL, 2018
ECONOMICS

Paper I

(Micro-Economics)

(MCQ + Theory)

(Friday, 6-4-2018)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

- N.B. :— (i) Attempt All questions.
(ii) All questions carry equal marks.
(iii) Wrong answer carry negative marks for MCQs.
(i) सर्व प्रश्न सोडवा.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(iii) बहुपर्यायी प्रश्नांच्या चुकीच्या उत्तरास ऋणात्मक गुण आहेत.

MCQ

10

1. Multiple Choice Questions :

बहुपर्यायी प्रश्न :

(1) ..... has stated the definition of economics on the basis of human welfare.

- (A) Adam Smith (B) Marshal
(C) Robbins (D) J. B. Say

मानवी कल्याणाच्या आधारावर अर्थशास्त्राची व्याख्या ..... यांची आहे.

- (A) अॅडम स्मिथ (B) मार्शल
(C) रॉबिन्स (D) जे. बी. से

(2) Who has define the law of demand ?

- (A) Benham (B) Marshall
(C) Bolding (D) Nurkse

P.T.O.

मागणीच्या नियमाची व्याख्या कोणी मांडली ?

- (A) बेनहॅम (B) मार्शल
(C) बॉल्डींग (D) नक्स

(3) Want satisfaction power of goods is called .....

- (A) Utility (B) Consumption
(C) Production (D) Income

वस्तुच्य अंगी गरज पूर्ण करण्याची शक्ती म्हणजे ..... होय.

- (A) उपयोगिता (B) उपभोग
(C) उत्पादन (D) उत्पन्न

(4) Economics is a ..... science.

- (A) Political (B) Social
(C) Geographical (D) Natural

अर्थशास्त्र हे ..... शास्त्र आहे.

- (A) राजकीय (B) सामाजिक
(C) भौगोलीक (D) नैसर्गिक

(5) Cross elasticity of complementary goods are .....

- (A) Positive (B) Negative
(C) Neutral (D) Optimum

परस्पर पूरक वस्तुच्या बाबतीत तिरकस लवचिकता ..... असते.

- (A) धनात्मक (B) ऋणात्मक
(C) तटस्थ (D) पर्याप्त

(6) Each point of indifference curve gives ..... satisfaction.

- (A) Less (B) More
(C) Equal (D) Less and more

समवृत्ती वक्रावरील प्रत्येक बिंदु पासून मीळणारे समाधान ..... असते.

- (A) कमी (B) जास्त
(C) सारखे (D) कमी आणि जास्त

- (7) ..... has studied in the macro-economics.
- (A) Demand (B) Supply
(C) Price (D) Unemployment
- स्थूल अर्थशास्त्रात ..... चा अभ्यास केला जातो.
- (A) मागणी (B) पुरवठा
(C) किंमत (D) बेकारी
- (8) Price effect = Income effect + ...
- (A) Substitution effect (B) Demand effect
(C) Production effect (D) None of these
- किंमत परिणाम = उत्पन्न परिणाम + ...
- (A) पर्यायता परिणाम (B) मागणी परिणाम
(C) उत्पादन परिणाम (D) वरीलपैकी नाही
- (9) When demand curve is parallel to 'X' axis then demand is .....
- (A) Perfect elastic (B) Perfect inelastic
(C) More elastic (D) Less elastic
- जर मागणी वक्र 'क्ष' अक्षात्ता समांतर असेल तर मागणी .....
- (A) संपूर्ण लवचिक (B) संपूर्ण अलवचिक
(C) जास्त लवचिक (D) कमी लवचिक
- (10) Concept of consumer's surplus was introduced by Dupuit in the ..... year.
- (A) 1844 (B) 1846
(C) 1848 (D) 1850
- उपभोक्त्याचे संतोष आधिक्य ही संकल्पना ड्युपीट यांनी ..... वर्षी मांडली.
- (A) 1844 (B) 1846
(C) 1848 (D) 1850

Theory

2. What is demand? State the determinants of demand.

10

मागणी म्हणजे काय? मागणीचे निर्धारक घटक सांगा.

P.T.O.

WT

(4)

3-23-2012

Or

(किंवा)

Explain the law of supply.

पुरवठ्याचा नियम स्पष्ट करा.

3. Explain the law of Diminishing Marginal utility with diagram. 10

घटत्या सिमान्त उपयोगितेचा नियम आकृतीसह स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

State the properties of indifference curve.

समवृत्ती वक्राची वैशिष्ट्ये सांगा.

4. Write short notes on (any two) : 10

(i) Characteristics of Robbin's definition

(ii) Scope of Economics

(iii) Micro Analysis Method

(iv) Macro Analysis Method

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

(i) रॉबिन्सच्या व्याख्येची वैशिष्ट्ये

(ii) अर्थशास्त्राची व्याप्ती

(iii) सूक्ष्म विश्लेषण पद्धती

(iv) स्थूल विश्लेषण पद्धती.

Faculty of Humanities

M.C.Q.

Class:- B.A. (First Year)
Subject :- Economics
Paper Name :- Micro Economics
Date:- / /2021
Time :-

Sem:- I
Paper No:- I
Cluster Code - HD
Max. Marks:- 40

- I. Attempt all questions.
- II. All questions are equal marks.
- III. Use OMR Answer Sheet.

प्रश्न १. ला प्रा हिक्स यांनी ..... मध्ये तटस्थता वक्र तंत्र विकसित केले?
a. १९३१ b. १९३४ c. १९३९ d. १९४५

प्रश्न २ रा. निम्नस्तरीय समवृत्ती वक्र ..... दर्शवतो?
a. महत्तम समाधान b. निम्न समाधान c. सम समाधान d. ऋणात्मक समाधान

प्रश्न ३ रा. उपभोक्ता संतुलनाच्या स्थितीत असतो तेव्हा?
a. MU शून्य असेल b. AU व MU बरोबर असेल
c. MU व TU बरोबर असेल d. TU व AU बरोबर असेल

प्रश्न ४ था. समवृत्ती वक्राची विश्लेषण ..... वर आधारित आहे?
a. क्रमदर्शी b. संख्यात्मक c. उपयोग दर्शी d. वरीलपैकी नाही

प्रश्न ५ वा. निकृष्ट वक्रासाठी उत्पन्न प्रभाव ..... असतो?
a. उत्पन्न असतो b. धनात्मक c. ऋणात्मक d. शून्य असतो

प्रश्न ६ वा. मागणी..... वर अवलंबून आहे?
a. उत्पादन किंमत b. पुरवठा c. बाजारपेठ

प्रश्न ७ वा. पुरवठा वक्राचा आकार ..... असतो?
a. धनात्मक b. ऋणात्मक c. ऋण व धनात्मक d. क्ष-अक्षांश समान

प्रश्न ८ वा. मिठाची मागणी ..... असते?
a. लवचिक मागणी b. अलवचिक मागणी c. संपूर्ण लवचिक d. संपूर्ण अलवचिक

प्रश्न ९ वा. पुरवठा वक्राचा आकार ..... असतो?
a. डावीकडून उजवीकडे वर जाणारा b. डावीकडून उजवीकडे खाली येणारा

c. उभ्या अक्षांश समांतर

d. आडव्या अक्षांश समांतर

प्रश्न १० वा. एका विशिष्ट वेळी विशिष्ट किंमतीला उत्पादकाने विक्रीला काढलेले वस्तू परिणाम म्हणजे.....होय.

a. मागणी b. पुरवठा c. लवचिकता d. किंमत

प्रश्न ११ वा. खालीलपैकी किमतीची लवचिकता मोजण्याचे प्रकार कोणते?

a. एकूण खर्च पद्धती b. भूमितीय पद्धती
c. कमाल लवचिक पद्धती d. वरीलपैकी सर्व

प्रश्न १२ वा. एखाद्या वस्तूमध्ये किंवा सेवेमध्ये मानवी गरज भागवण्याची क्षमता असते तिला म्हणतात?

a. उपयोगिता b. उत्पादकता c. मागणी d. पुरवठा

प्रश्न १३ वा. राष्ट्राची संपत्ती Wealth of Nation हा ग्रंथ कोणी लिहिला?

a. अँडम स्मिथ b. डॉ. मार्शल c. रोबिन्स d. डेव्हिड रेकार्ड

प्रश्न १४ वा. अर्थशास्त्राचे जनक कोणास म्हणतात?

a. डॉ. मार्शल b. अँडम स्मिथ c. प्रो. पिंगू d. रोबिन्स

प्रश्न १५ वा. अँडम स्मिथ यांनी अर्थशास्त्र ला कोणत्या शास्त्रात पासून वेगळे केले?

a. मानसशास्त्र b. नीतिशास्त्र c. राज्यशास्त्र d. समाजशास्त्र

प्रश्न १६ वा. अँडम स्मिथ यांच्या मते अर्थशास्त्र हे ..... शास्त्र होय?

a. दुर्मिळतेचे b. कल्याणाचे c. उपभोगाचे d. संपत्तीचे

प्रश्न १७ वा. प्रो. रोबिन्स यांनी आपला "अर्थशास्त्राचे स्वरूप व महत्त्व" हा ग्रंथ कोणत्या वर्षी लिहिला?

a. १९३० b. १९३२ c. १९४५ d. १९४०

प्रश्न १८ वा. प्रो. रोबिन्स यांनी आपल्या व्याख्येत ..... घटकांवर भर दिलेला आहे?

a. उपभोग b. विनिमय c. दुर्मिळता d. उत्पादन

प्रश्न १९ वा. वस्तूच्या शेवटच्या नगा पासून मिळणाऱ्या उपयोगीतेस ..... उपयोगिता म्हणतात?

a. एकूण b. सरासरी c. सीमांत d. यापैकी नाही

प्रश्न २० वा. ज्या वेळी एकूण उपयोगिता कमी होऊ लागते त्यावेळी सीमांत उपयोगिता .....असते?

a. शून्य b. ऋण c. स्थिर d. धन

प्रश्न २१ वा. समवृत्ती वक्र हा आरंभ बिंदूसी ..... असतो?

a. क्ष अक्षांश समांतर b. य अक्षांश समांतर c. अंतर्गोल d. बहिर्गोल

प्रश्न २२ वा. समवृत्ती वक्रावरील संतुलन बिंदू .....दर्शवितो?

a. समानखर्च b. समान संख्या c. महातम समाधान d. वरीलपैकी नाही

प्रश्न २३ वा. समवृत्ती वक्राचा उतार ..... असतो?

a. घनात्मक b. ऋणात्मक c. वरील दोन्ही d. यापैकी नाही

प्रश्न २४ वा. किंमत परिणाम = उत्पन्न परिणाम + ...?

a. उत्पन्न परिणाम b. पर्यायाता परिणाम c. मागणी परिणाम d. वरीलपैकी नाही

प्रश्न २५ वा. मागणी वक्र ऋणात्मक उतार असण्याचे खालील कोणते कारण आहे?

a. उत्पन्न प्रभाव b. पर्यायाता परिणाम
c. सीमांत उपयोगिता नियमाची क्रियाशीलता d. वरील सर्व

प्रश्न २६ वा. स्थापित वस्तू मध्ये एखाद्या वस्तूची किंमत वाढली तर?

a. दुसऱ्या वस्तूची मागणी वेगाने वाढेल b. दुसऱ्या वस्तूच्या किंमतीत वाढ होईल
c. दुसऱ्या वस्तूची किंमत कमी होईल d. दुसऱ्या वस्तूची मागणी वेगाने कमी होईल

प्रश्न २७ वा. किंमत व पुरवठा यांच्यात..... संबंध आहे?

a. सम b. विरुद्ध c. सम व विरुद्ध d. वरीलपैकी नाही

प्रश्न २८ वा. किंमत आणि मागणी यांच्यात संबंध आहे?

a. सम b. विरुद्ध c. वरील दोन्ही d. यापैकी नाही

प्रश्न २९ वा. खालीलपैकी कोणता प्रकार मागणीच्या लवचिकतेचा नाही?

a. किंमत लवचिकता b. उत्पन्न लवचिकता c. बदली लवचिकता d. छेदक लवचिकता

प्रश्न ३० वा. मागणीचा नियम यांनी मांडला?

a. डॉ. मार्शल b. रॉबर्टसन c. रॉबिन्स d. पिगू

प्रश्न ३१ वा. स्थूल विश्लेषण पद्धतीचा अभ्यास ..... इ.स. नंतर झाला आहे?

a. १९२० b. १९२५ c. १९४७ d. १९२९

- प्रश्न ३२ वा. स्थूल अर्थशास्त्रचा विस्तार खालील पैकी कोणत्या अर्थशास्त्रज्ञाने केला आहे?
- a. लॉर्ड केन्स   b. डॉ. मार्शल   c. प्रो. पिंगू   d. रॉबीन्स
- प्रश्न ३३ वा. "General Theory of employment, Interest and money" हा ग्रंथ खालीलपैकी कोणत्या अर्थशास्त्रज्ञाने लिहिला आहे?
- a. प्रा. जे.एल. हॅनसन   b. लॉर्ड केन्स   c. प्रो. बोल्डींग   d. डॉ. मार्शल
- प्रश्न ३४ वा. स्थूल अर्थशास्त्रात ..... घटकांचा अभ्यास केला जातो?
- a. एकक घटकांचा   b. एक व्यक्तीचा   c. एकूण घटकांचा   d. यापैकी नाही
- प्रश्न ३५ वा. मागणीच्या नियमाचे महत्त्वपूर्ण तत्त्व कोणते?
- a. प्रभावी इच्छा   b. निश्चित किंमत   c. विशिष्ट काळ   d. वरील सर्व
- प्रश्न ३६ वा. गिफिन वस्तूसाठी उत्पन्न प्रभाव ..... असतो?
- a. धनात्मक   b. ऋणात्मक   c. शून्य असतो   d. वरीलपैकी नाही
- प्रश्न ३७ वा. अर्थशास्त्र हे एक ..... शास्त्र आहे?
- a. नितिशास्त्र   b. राज्यशास्त्र   c. भौतिकशास्त्र   d. सामाजिकशास्त्र
- प्रश्न ३८ वा. अर्थशास्त्र या विषयाच्या व्यक्तीमध्ये दिवसेंदिवस .....होत आहे?
- a. वाढ   b. घट   c. स्थिरता   d. यापैकी नाही
- प्रश्न ३९ वा. सूक्ष्म अर्थशास्त्रात घटकांचा अभ्यास केला जातो?
- a. एकूण बचतीचा   b. एकक घटकांचा   c. राष्ट्रीय उत्पन्न   d. यापैकी नाही
- प्रश्न ४० वा. सूक्ष्म अर्थशास्त्र हे एका विशिष्ट पेटीचा अभ्यास करणारे शास्त्र आहे असे कोणत्या अर्थ तज्ञाने व्याख्या केली आहे?
- a. मार्शल   b. मॉरीश डॅव   c. प्रो. बोल्डींग   d. प्रो. मिल

This question paper contains 2 printed pages

RB—18—2022

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (First Year) (First Semester) EXAMINATION

MAY/JUNE, 2022

ECONOMICS

(Micro-Economics-I)

(Tuesday, 7-6-2022)

Time : 10.00 a.m. to 12.30 p.m.

Time— 2½ Hours

Maximum Marks—50

N.B. :- (i) Attempt all questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. State Robbins' definition of Economics. Explain the nature of Economics.

10

रॉबिन्स यांची अर्थशास्त्राची व्याख्या सांगा. अर्थशास्त्राचे स्वरूप स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the method of price elasticity measurement.

किंमत लवचिकता मोजण्याच्या पद्धती स्पष्ट करा.

2. State the determinants of Supply.

10

पुरवठा निर्धारित करणारे घटक विशद करा.

Or

(किंवा)

What is Indifference curve ? Explain the consumer's equilibrium with the help of Indifference curve.

समवृत्ती वक्र म्हणजे काय ? समवृत्ती वक्राच्या साहाय्याने उपभोक्त्याचे संतुलन स्पष्ट करा.

3. What is Demand ? State the law of demand.

10

मागणी म्हणजे काय ? मागणीचा नियम सांगा.

P.T.O.

WT

(2)

RB—18—2022

Or

(किंवा)

Explain the price and substitution effects with the help of Indifference curve.

समवृत्ती वक्राच्या साहाय्याने किंमत व पर्यायता परिणाम स्पष्ट करा.

4. Explain the Law of Diminishing Marginal Utility. 10

घटत्या सिमांत उपयोगितेचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

State the scope and significance of Economics.

अर्थशास्त्राची व्याप्ती व महत्व विशद करा.

5. Write short notes on any two : 10

- (i) Micro Analysis Method
- (ii) Determinants of Demand
- (iii) Cross Elasticity
- (iv) Ordinal utility approach.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टीपा लिहा :

- (i) सुक्ष्म विश्लेषण पद्धत
- (ii) मागणी निर्धारित करणारे घटक
- (iii) तिरकस लवचिकता
- (iv) क्रमदर्शी उपयोगिता दृष्टीकोन.

This question paper contains 5 printed pages]

B—323—2017

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES
B.A. (First Semester) EXAMINATION
OCTOBER/NOVEMBER, 2017

ECONOMICS

Paper II

(Co-operation : Theory and Practice)

(MCQ+Theory)

(Thursday, 23-11-2017)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

- N.B. :—** (i) Attempt All questions.
(ii) All questions carry equal marks.
(i) सर्व प्रश्न सोडवा.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

MCQs

1. Choose the correct answer :

10

योग्य उत्तर निवडा :

(i) ..... is the father of co-operation.

(A) Adam Smith.

(B) Robert Owen

(C) Dr. Pigou

(D) Dr. Marshall

..... हा सहकाराचा जनक आहे.

(A) अॅडम स्मिथ

(B) रॉबर्ट ओवेन

(C) डॉ पिगु

(D) डॉ. मार्शल

(ii) The main purpose of co-operation is .....

(A) Service

(B) Money

(C) Profit

(D) Loss

P.T.O.

सहकाराचा मुख्य हेतू ..... आहे.

- (A) सेवा (B) पैसा
(C) नफा (D) तोटा

(iii) First Co-operative Act in India passed in the year :.....

- (A) Act of 1904 (B) Act of 1912
(C) Act of 1919 (D) Act of 1925

भारतातील पहिला सहकारी कायदा ..... वर्षी करण्यात आला.

- (A) 1904 चा कायदा (B) 1912 चा कायदा
(C) 1919 चा कायदा (D) 1925 चा कायदा

(iv) Who was the chairman of all India Credit Rural Survey Sommittee ?

- (A) V.L. Mehata (B) C.D. Deshmukh
(C) A.D. Gorwala (D) V.M. Dandekar

अखिल भारतीय ग्रामीण पतपुरवठा पाहणी समितीचे अध्यक्ष कोण होते ?

- (A) व्ही.एल. मेहता (B) सी.डी. देशमुख
(C) ए.डी. गोरवाला (D) व्ही.एम. दांडेकर

(v) What type of finance is provided by District Central Co-operative Bank ?

- (A) Short-term (B) Medium-term
(C) Long-term (D) (A) and (B) are correct

जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेकडून कोणत्या प्रकारचा कर्जपुरवठा केला जातो ?

- (A) अल्प मुदती (B) मध्यम मुदती
(C) दीर्घ मुदती (D) (A) व (B) बरोबर

(vi) State Co-operative Bank is called as .....

- (A) Regional Bank (B) Apex Bank
(C) Lead Bank (D) NABARD

राज्य सहकारी बँकेला ..... म्हटले जाते.

- (A) प्रादेशिक बँक (B) शिखर बँक
(C) अग्रणी बँक (D) नाबार्ड
- (vii) In which state first Dairy Co-operative Society established ?

- (A) Maharashtra (B) Gujrat
(C) Rajasthan (D) Karnatak

पहिली दुग्धसहकारी संस्था कोणत्या राज्यात स्थापण करण्यात आली ?

- (A) महाराष्ट्र (B) गुजरात
(C) राजस्थान (D) कर्नाटक

(viii) Find out the odd option :

- (A) Marketing society
(B) Cunsumers Co-operative Society
(C) District Central Co-operative Bank
(D) Sugar Co-operative Factory

विसंगत घटक शोधा :

- (A) विपणन संस्था
(B) ग्राहक सहकारी संस्था
(C) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक
(D) सहकारी साखर कारखाना

(ix) Which are the main principles of co-operation ?

- (A) Voluntary and open membership
(B) Democratic control
(C) Limited interest of capital
(D) All of the above

WT

(5)

B—323—2017

4. Write short notes on (any two) :

10

- (i) Principles of Co-operation
- (ii) Co-operation and capitalism
- (iii) Urban Co-operative Bank
- (iv) Consumers Co-operative Society.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :

- (i) सहकाराची तत्वे
- (ii) सहकार व भांडवलशाही
- (iii) नागरी सहकारी बँक
- (iv) ग्राहक सहकारी संस्था.

This question paper contains 4 printed pages]

A—381—2018

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (First Year) (First Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2018

ECONOMICS

Paper II

(Co-operation)

(MCQ+Theory)

(Tuesday, 30-10-2018)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

- N.B. :- (i) Attempt All questions.
(ii) All questions carry equal marks.
(i) सर्व प्रश्न सोडवा.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

MCQ

1. Choose the correct answer :

10

योग्य उत्तर निवडा :

(i) ..... is the father of co-operation.

- (A) Dr. Pigou (B) Dr. Robinson
(C) Dr. Marshall (D) Robert Owen

..... हे सहकाराचे जनक आहेत.

- (A) डॉ. पिंगू (B) डॉ. रॉबिन्सन
(C) डॉ. मार्शल (D) रॉबर्ट ओवेन

(ii) ..... is not the principle of co-operation.

- (A) Open membership
(B) Democratic control
(C) Profit
(D) Members Economic Participation

..... हे सहकाराचे तत्व नाही.

- (A) खुले सभासदत्व (B) लोकशाही नियंत्रण
(C) नफा (D) सभासदांचा आर्थिक सहभाग

P.T.O.

- (iii) In capitalism profit goes to .....
- (A) Capitalist (B) Government
(C) Farmers (D) None of these
- भांडवलशाहीत नफा ..... कडे जातो.
- (A) भांडवलदार (B) सरकार
(C) शेतकरी (D) यापैकी नाही
- (iv) Maharashtra State New Co-operative Act was passed in the year .....
- (A) 2012 (B) 2010
(C) 2013 (D) 2011
- महाराष्ट्र राज्य नवीन सहकार कायदा ..... या वर्षी संमत करण्यात आला.
- (A) 2012 (B) 2010
(C) 2013 (D) 2011
- (v) Dr. A.D. Gorwala was the chairman of .....
- (A) National Development Board
(B) All India Rural Credit Survey Committee
(C) Co-operative Administration Committee
(D) Co-operative Purchase and Sales Committee
- डॉ. ए.डी. गोरवाला हे ..... चे अध्यक्ष होते.
- (A) राष्ट्रीय विकास मंडळ
(B) अखील भारतीय ग्रामीण पतपुरवठा पाहणी समिती
(C) सहकार प्रशासन समिती
(D) सहकारी खरेदी-विक्री समिती
- (vi) Second Co-operative Act was passed in ..... year.
- (A) 1912 (B) 1913
(C) 2013 (D) None of these
- दुसरा सहकारी कायदा ..... या वर्षी संमत झाला.
- (A) 1912 (B) 1913
(C) 2013 (D) यापैकी नाही
- (vii) Identify the *correct* pair :
- (A) Urban Co-operative Bank—National
(B) Primary Credit Co-operative Society—Village
(C) State Co-operative Bank —District
(D) District Central Co-operative Bank—State

अचूक जोडी ओळखा :

- (A) नागरी सहकारी बँक—राष्ट्रीय
- (B) प्राथमिक सहकारी पतसंस्था—खेडे
- (C) राज्य सहकारी बँक—जिल्हा
- (D) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक—राज्य

(viii) The society which provides the houses for its members at reasonable rates is :

- (A) National Co-operative Organisation
- (B) Private housing society
- (C) Co-operative housing society
- (D) None of the above

सभासदांना वाजवी दरात घरे बांधून देणारी संस्था .....

- (A) राष्ट्रीय सहकारी संघ
- (B) खाजगी गृहनिर्माण संस्था
- (C) सहकारी गृहनिर्माण संस्था
- (D) यापैकी नाही

(ix) ..... is the function of Dairy Co-operative Society.

- (A) Collection of milk
- (B) Supply of milk on demand
- (C) Reasonable rate of milk
- (D) All of these

..... हे सहकारी दुग्ध संस्थेचे कार्य आहे.

- (A) दुग्ध संकलन करणे
- (B) मागणीनुसार दुग्ध पुरवठा
- (C) दुग्धास योग्य भाव मिळवून देणे
- (D) यापैकी नाही

(x) ..... is/are the merit(s) of co-operative movement.

- (A) Provides loans at low rate
- (B) Reasonable price for agricultural products
- (C) Publicity of democratic education
- (D) All of the above

..... हे सहकारी चळवळीचे गुण आहेत.

- (A) अल्पदरात कर्ज पुरवठा
- (B) शेतीमालास योग्य भाव
- (C) लोकशाही शिक्षणाचा प्रसार
- (D) यापैकी सर्व

WT

(4)

A—381—2018

Theory

2. What is co-operation ? Explain the scope of co-operation. 10
सहकार म्हणजे काय ? सहकाराची व्याप्ती स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the features of Co-operation Act, 1912.
1912 च्या सहकार कायद्याची वैशिष्ट्ये सांगा.

3. Explain the functions of Co-operative Bank. 10
नागरी सहकारी बँकेची कार्ये स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Discuss the achievements of Co-operative Movement in India.
भारतातील सहकारी चळवळीच्या यशाची चर्चा करा.

4. Write short notes on (any two) : 10

- (i) Co-operation and Socialism
(ii) All India Rural Credit Survey Committee
(iii) Co-operative Dairy Society
(iv) Primary Credit Co-operative Society.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

- (i) सहकार आणि समाजवाद
(ii) अखील भारतीय ग्रामीण पतपुरवठा पाहणी समिती
(iii) सहकारी दुग्ध संस्था
(iv) प्राथमिक सहकारी पतपुरवठा संस्था.

Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded

Faculty of Humanities

B. A. First Year (Sem.-I) Examination

Winter- 2020

Economics

Paper No. -II

Economy of Maharashtra-(NEW)

Cluster Code No.: - HD

Date-

Time -

Time -01 Hours

Maximum Marks-40

N.B. (i) Attempt all questions.

(ii) All questions carry equal Marks.

(iii) Use OMR Answer Sheet.

1. खालीलपैकी कोणत्या व्यवसायाचा समावेश प्राथमिक क्षेत्रामध्ये होत नाही?

A. शेती B. पशूपालन C. प्लास्टिक उद्योग D. मच्छीमारी

2. महाराष्ट्रातील कोणत्या पिकाची उत्पादकता सर्वाधिक आहे?

A. कापूस B. मक्का C. ऊस D. गहू

3. महाराष्ट्रातील लघु उद्योगातील आजारी उद्योगाच्या संख्येत..... होत आहे.

A. वाढ B. घट C. स्थिर D. वरीलपैकी नाही

4. खालीलपैकी कोणत्या व्यवसायाचा समावेश द्वितीय क्षेत्रात होतो?

A. मच्छीमारी B. शेती C. बँकिंग D. लोखंड व पोलाद

5. जलसिंचनाचा स्वस्त स्रोत कोणता?

A. विहीर B. कुपनलिका C. तलाव D. कालवा

6. विसंगत पर्याय ओळखा?

A. ज्वारी B. ऊस C. तंबाखू D. कापूस

7. हरित क्रांतीची सुरुवात..... या वर्षी झाली?

A. 1960-61 B. 1965-66 C. 1969-70 D. 1972-73

8. महाराष्ट्र लघु उद्योग विकास मंडळाची स्थापना..... या वर्षी करण्यात आली?

A. 1960 B. 1961 C. 1962 D. 1965

9. नागरिकरण म्हणजे.....

- A. शहरामध्ये लोकसंख्येचे केंद्रीकरण घडून येणे
- B. शहरांमधील लोकसंख्येचे विकेंद्रीकरण घडून येणे
- C. खेड्यात लोकसंख्येचे केंद्रीकरण होणे होय
- D. लोकसंख्येचा घनतेत वाढ होणे

10. हरित क्रांती म्हणजे काय?

- A. हिरव्या रंगाची क्रांती B. शेती उत्पादनात घडून आलेला बदल
- C. शेतकऱ्यांचा राहणीमानात झालेला बदल D. वेकारीच्या प्रमाणात झालेली वाढ

11. शेती हा व्यवसाय प्रामुख्याने.... वर आधारित आहे?

- A. कच्चा माल B. निसर्ग C. वाजार पेठ D. वाहतूक

12. मर्त्यता दर काय आहे?

- A. दर हजार पुरुषांपेक्षा महिलांची मृत्यू संख्या
- B. दर हजार महिलांपेक्षा पुरुषांची मृत्यू संख्या
- C. दर हजार व्यक्तीची मृत्यू
- D. दर हजार व्यक्तीपेक्षा बालमृत्यू

13. खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे?

- A. महाराष्ट्राची अर्थव्यवस्था कृषिप्रधान आहे B. महाराष्ट्राचे नागरीकरण झपाट्याने होत आहे
- C. महाराष्ट्राच्या अर्थव्यवस्थेत तृतीय क्षेत्राचा वाटा सर्वाधिक आहे
- D. महाराष्ट्राचे अर्थव्यवस्था ही शहरी अर्थव्यवस्था आहे

14. खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे?

- A. महाराष्ट्राच्या लोकसंख्येची घनता घटत आहे
- B. महाराष्ट्राच्या लोकसंख्येची घनता वाढत आहे
- C. महाराष्ट्राच्या लोकसंख्येची घनता स्थिर आहे
- D. महाराष्ट्राच्या लोकसंख्येची घनता अंशतः घटत आहे

15. खालीलपैकी कोणता विधान सत्य आहे?

- A. महाराष्ट्रातील ग्रामीण दारिद्र्याचे प्रमाण घटत आहे

B. महाराष्ट्रातील ग्रामीण दारिद्र्याचे प्रमाण वाढत आहे

C. महाराष्ट्रातील ग्रामीण दारिद्र्याचे प्रमाण स्थिर आहे

D. महाराष्ट्रातील ग्रामीण व शहरी दारिद्र्याचे प्रमाण समान आहे

16. खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे?

A. राज्याच्या एकूण उत्पन्नात शेती क्षेत्राचा वाटा घटत आहे

B. राज्याच्या एकूण उत्पन्नात उद्योगाचा वाटा वाढत आहे

C. राज्याच्या एकूण उत्पन्नात सेवा क्षेत्राचा वाटा वाढत आहे

D. राज्याच्या एकूण उत्पन्नात शेती, उद्योग आणि सेवा क्षेत्राचा वाटा समान आहे

17. महाराष्ट्राचा अर्थव्यवस्थेशी खालील कोणते वैशिष्ट्ये लागू पडत नाही?

A. कृषिप्रधान अर्थव्यवस्था B. मराठी लोकसंख्या C. सेवा क्षेत्राचा वाढता वाटा D. घटते दरडोई उत्पन्न

18. खालीलपैकी कोणते नगदी पीक नाही?

A. ऊस B. कापूस C. ज्वारी D. केळी

19. खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे

A. महाराष्ट्रात जलसिंचनाचे क्षेत्र अंशतः घटत आहे

B. महाराष्ट्रात जलसिंचनाचे क्षेत्र स्थिर आहे

C. महाराष्ट्रात जलसिंचनाचे क्षेत्र वाढत आहे

D. महाराष्ट्रात जलसिंचनाचे क्षेत्र घटत आहे

20. खालीलपैकी कोणती भूमी सुधारण्याचा उपाय नाही

A. मध्यस्थांचे उच्चाटन B. कृषी आदानात सुधार

C. कुळ विषयक सुधारणा D. कमाल जमीन धारणा

21. शेतीच्या विभाजन व तुकडी करणाचे खालीलपैकी कोणते कारण नाही?

A. लोकसंख्येचा भार B. नवीन तंत्रज्ञानाचा परिणाम

C. एकत्र कुटुंब पद्धतीचा न्हास D. शेतकऱ्यांमधील सार्वत्रिक कर्जबाजारीपणा

22. राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेचे असे पुनर्नामकरण नामकरण करण्यात आले

A. राजीव गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना

B. महाराष्ट्राचा राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना

C. महाराष्ट्राचा फुले राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना

D. वरील पैकी नाही

23. महाराष्ट्राचे औद्योगिक धोरण 2013 हे..... कालावधीसाठी आहे?

A.1 एप्रिल 2013 ते 31 मार्च 2018 B.1 एप्रिल 2013 ते 31 मार्च 2020

C.1 एप्रिल 2012 ते 31 मार्च 2015 D.1 एप्रिल 2013 ते 31 मार्च 2015

24. 2011 च्या जनगणनेनुसार दर हजार पुरुषांमागे स्त्रियांची संख्या.... इतके आहे?

A.922 B.929 C.925 D.927

25. लोकसंख्येची घनता सर्वात कमी असणारा जिल्हा कोणता?

A. रत्नागिरी B. नंदुरवार C. चंद्रपूर D. गडचिरोली

26. खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे?

A. जन्मदर म्हणजे दहा हजार व्यक्ती मागे जन्मणाऱ्या बालकाचे प्रमाण

B. जन्मदर म्हणजे एक लाख व्यक्तीमागे जन्मणाऱ्या बालकाचे प्रमाण

C. जन्मदर म्हणजे एक हजार व्यक्तीमागे जन्मणाऱ्या बालकाचे प्रमाण

D. जन्मदर म्हणजे दहा लाख व्यक्ती मागे जन्मणाऱ्या बालकाचे प्रमाण

27. खालीलपैकी कोणती कृषी आधारित उद्योगाची समस्या नाही?

A. विजेची समस्या

B. जुने तंत्रज्ञान

C. भांडवलाची कमतरता

D. अधिक रोजगार

28. शेतीचे एकूण उत्पादन भागिले शेतीचे एकूण क्षेत्रफळ म्हणजे

A. शेतीची उत्पादकता B. श्रमिकाची उत्पादकता C. शेतीचे उत्पन्न D. वरीलपैकी सर्व

29. योग्य पर्याय ओळखा

A. महाराष्ट्रातील लोकसंख्या घटत आहे

B. महाराष्ट्राचे दरडोई उत्पन्न घटत आहे

C. महाराष्ट्रातील नागरीकरण घटत आहे

- D. महाराष्ट्रात शेती क्षेत्राचा वाटा घटत आहे
30. .... हे हरित क्रांतीचे जनक आहेत.
- A. डॉ. रोबिंस B. रॉबर्ट ओवेन C. डॉ. स्वामीनाथन D. शरद जोशी
31. 2011 च्या जनगणनेनुसार सर्वात कमी साक्षरता दर असणारा जिल्हा..... हा आहे?
- A. नंदुरवार B. उस्मानाबाद C. गडचिरोली D. जालना
32. शेतीच्या उत्पादकतेला कोणता घटक जबाबदार नाही?
- A. कृषी संशोधन B. दळणवळण C. सिंचन D. तुकडीकरण
33. शेतीच्या कमी उत्पादकतेचे कारण सांगा?
- A. सिंचनाच्या सोयीचा अभाव B. आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर
C. रासायनिक खताचा अधिक वापर करणे D. भांडवलाचा अधिक वापर
34. आर्थिक क्षेत्राची उद्दिष्ट कोणते?
- A. अतिरिक्त अर्थोत्पादनाची साधने निर्माण करणे B. रोजगाराच्या संधी निर्माण करणे
C. पायाभूत सुविधांचा विकास D. वरीलपैकी सर्व
35. खालीलपैकी नागरीकरणाबाबत कोणते विधान चूक आहे?
- A. प्रदूषणात वाढ B. बंधु भावात वाढ C. झोपडपट्टीत वाढ D. वाढत्या किमती
36. खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे?
- A. हरित क्रांतीमुळे औद्योगिक उत्पादन वाढले
B. हरित क्रांतीचे फायदे सीमांत शेतकऱ्यांना मिळाले
C. हरित क्रांतीनंतर भारत अन्नधान्याच्या बाबतीत स्वयंपूर्ण झाला
D. वरीलपैकी नाही
37. खालीलपैकी कोणते दारिद्र्याचे कारण आहे?
- A. मागास शेती B. वाढती लोकसंख्या C. कमी साक्षरता दर D. वरील सर्व
38. दर चौ किमी क्षेत्रात राहणारी लोकसंख्या म्हणजे..... होय?
- A. लोकसंख्येची घनता B. लिंग दर C. मृत्युदर D. लोकसंख्या प्रमाण
39. गट 'अ' व 'ब' मधील जोड्या जुळवून उत्तराचा अचूक संकेतांक निवडा :
- गट-'अ' गट-'ब'

A. महाराष्ट्राचे क्षेत्रफळ

i) 720किमी.

B. समुद्रकिनारी

ii) 3,07,713चौ.किमी

C. कोकणचे सरासरी पर्जन्यमान

iii) 33 टक्के

D. अपेक्षित जंगलाचे प्रमाण

iv) 2500 ते 3500 मिमी.

सांकेतांक:

	A)	B)	C)	D)
a)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
b)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
c)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
d)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)

40. गट 'अ' व 'ब' मधील जोड्या जुळवून उत्तराचा अचूक संकेतांक निवडा:

गट-'अ'

गट-'ब'

A. दर हेक्टरी उत्पादन

i) कापूस

B. नगदी पिक

ii) संकरीत बी-बियाणांचा वापर

C. तेल गिरण्या

iii) उत्पादकता

D. हरित क्रांती

iv) लघू उद्योग

सांकेतांक:

	A)	B)	C)	D)
a)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
b)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
c)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
d)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

This question paper contains 2 printed pages]

RB—32—2022

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (First Semester) EXAMINATION

MAY/JUNE, 2022

ECONOMICS

(Economy of Maharashtra-II)

Thursday, 9-6-2022)

Time : 10.00 a.m. to 12.30 p.m.

Time— 2½ Hours

Maximum Marks—50

I.B. :— (i) Attempt all questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

Write the general characteristics of economy of Maharashtra.

10

महाराष्ट्राच्या अर्थव्यवस्थेची सर्वसाधारण वैशिष्ट्ये लिहा.

Or

(किंवा)

What are the causes of low productivity of agriculture in Maharashtra ?

महाराष्ट्रातील शेतीच्या अल्प उत्पादकतेची कारणे कोणती ?

Discuss the problems of small scale industries in Maharashtra.

10

महाराष्ट्रातील लघु उद्योगाच्या समस्यांची चर्चा करा.

Or

(किंवा)

What are the factors affecting to Green Revolution in Maharashtra ?

महाराष्ट्रातील हरीत क्रांतीस जबाबदार असणारे घटक कोणते ?

Explain the demographic features of Maharashtra.

10

महाराष्ट्राच्या लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the 'New Industrial Policy of Maharashtra-2013'.

'महाराष्ट्राचे नवीन औद्योगिक धोरण-2013' स्पष्ट करा.

P.T.O.

4. State the role of agriculture in economy of Maharashtra.
महाराष्ट्राच्या अर्थव्यवस्थेतील शेतीची भुमीका स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

What is Poverty ? Explain the causes of poverty in Maharashtra.
दारीद्र्य म्हणजे काय ? महाराष्ट्रातील दारीद्र्याची कारणे स्पष्ट करा.

5. Write short notes on any *two* :

- (i) Unemployment in Maharashtra
- (ii) Literacy in the Maharashtra
- (iii) Agrobased Industry in Maharashtra
- (iv) Importance of Industries.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

- (i) महाराष्ट्रातील बेरोजगारी
- (ii) महाराष्ट्रातील साक्षरता
- (iii) महाराष्ट्रातील कृषी आधारीत उद्योग
- (iv) उद्योगाचे महत्व.

This question paper contains 5 printed pages]

S—255—2018

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (First Year) (Second Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2018

(CBCS Pattern)

ECONOMICS

Paper III

(Micro-Economics)

(MCQ & Theory)

(Thursday, 05-04-2018)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

MCQ

1. Multiple Choice Questions ($j - x$) :

10

बहुपर्यायी प्रश्न ($j - x$) :

(i) Production function shows as :

(a) $x = a, b, c, d$

(b) $x = (a, b, c, d)$

(c) $x = F(a, b, c, d, \dots)$

(d) $x = F(a, b, c)$

उत्पादन फलन पुढील प्रमाणे दर्शवितात :

(a) $x = a, b, c, d$

(b) $x = (a, b, c, d)$

(c) $x = F(a, b, c, d, \dots)$

(d) $x = F(a, b, c)$

P.T.O.

(ii) Which of the following is the *correct* equation of total Revenue ?

- (a) Total Revenue = Price $\times$ Total sold goods
 (b) Total Revenue = Price + Total sold goods
 (c) Total Revenue = Price - Total sold goods
 (d) Total Revenue = Price + Total goods

खालीलपैकी एकूण प्राप्तीचे योग्य समीकरण कोणते ?

- (a) एकूण प्राप्ति = किंमत $\times$ एकूण विकलेल्या वस्तू
 (b) एकूण प्राप्ति = किंमत + एकूण विकलेल्या वस्तू
 (c) एकूण प्राप्ति = किंमत - एकूण विकलेल्या वस्तू
 (d) एकूण प्राप्ति = किंमत + एकूण वस्तू

(iii) ..... is related to monopoly.

- (a) Product Discrimination (b) Price Discrimination
 (c) Supply Discrimination (d) Demand Discrimination

..... हे मक्तेदारीशी संबंधित आहे.

- (a) वस्तु भेद (b) किंमत भेद
 (c) पुरवठा भेद (d) मागणी भेद

(iv) Law of returns to scale exists in ..... period.

- (a) Very short (b) Short
 (c) Long (d) None of these

उत्पादन प्रमाण फलाया नियम ..... काळात अस्तित्वात येतो.

- (a) अत्यल्प (b) अल्प
 (c) दिर्घ (d) यापैकी नाही

(v) ..... is the characteristic of perfect competition.

- (a) Selling cost
 (b) Unlimited consumers
 (c) Product differentiation
 (d) Price differentiation

which of the following is the correct equation of total Revenue ?

- (a) Total Revenue = Price $\times$ Total sold goods
- (b) Total Revenue = Price + Total sold goods
- (c) Total Revenue = Price - Total sold goods
- (d) Total Revenue = Price + Total goods

खालीलपैकी एकूण प्राप्तीचे योग्य समीकरण कोणते ?

- (a) एकूण प्राप्ति = किंमत $\times$ एकूण विकलेल्या वस्तू
- (b) एकूण प्राप्ति = किंमत + एकूण विकलेल्या वस्तू
- (c) एकूण प्राप्ति = किंमत - एकूण विकलेल्या वस्तू
- (d) एकूण प्राप्ति = किंमत + एकूण वस्तू

(iii) ..... is related to monopoly.

- (a) Product Discrimination
- (b) Price Discrimination
- (c) Supply Discrimination
- (d) Demand Discrimination

..... हे मक्तेदारीशी संबंधीत आहे.

- (a) वस्तु भेद
- (b) किंमत भेद
- (c) पुरवठा भेद
- (d) मागणी भेद

(iv) Law of returns to scale exists in ..... period.

- (a) Very short
- (b) Short
- (c) Long
- (d) None of these

उत्पादन प्रमाण फलाया नियम ..... काळ्यात अस्तित्वात येतो.

- (a) अत्यल्प
- (b) अल्प
- (c) दिर्घ
- (d) यापैकी नाही

(v) ..... is the characteristic of perfect competition.

- (a) Selling cost
- (b) Unlimited consumers
- (c) Product differentiation
- (d) Price differentiation

..... हे पूर्णस्पर्धेचे वैशिष्ट्ये आहे.

- (a) विक्री खर्च (b) असंख्य ग्राहक
(c) वस्तुभेद (d) मुल्यभेद

(vz) The remuneration of production factor is equal to :

- (a) Total production (b) Average production
(c) Marginal production (d) All of these

उत्पादन घटकाचा मोबदला हा ..... बरोबर असतो.

- (a) एकूण उत्पादकता (b) सरासरी उत्पादकता
(c) सिमान्त उत्पादकता (d) यापैकी सर्व

(vii) In which book Keynes has introduced the liquidity preference theory of Interest ?

- (a) The theory of Employment
(b) The general theory of Interest
(c) The theory of Money
(d) The General theory of Employment Interest and Money

केन्सने कोणत्या ग्रंथात ब्याजचा रोखता पसंती सिद्धांत मांडला ?

- (a) दि थिअरी ऑफ एम्प्लायमेंट
(b) दि जनरल थिअरी ऑफ इन्टरेस्ट
(c) दि थिअरी ऑफ मनी
(d) दि जनरल थिअरी ऑफ एम्प्लायमेंट इंटरेस्ट अँड मनी

(viii) Marginal cost means :

- (a) Total cost of production
(b) Average cost of production
(c) Change in production due to change in one unit of production
(d) Change in total cost due to change in one unit of production

P.T.O.

सिमान्त खर्च म्हणजे :

- (a) उत्पादनासाठी येणारा एकूण खर्च
- (b) उत्पादनासाठी येणारा सरासरी खर्च
- (c) एका घटकातील बदला मुळे एकूण उत्पादनात होणारा बदल
- (d) एका उत्पादन घटकातील बदला मुळे एकूण खर्चात होणारा बदल

(ix) In which competition seller is price maker ?

- (a) Perfect competition
- (b) Monopoly
- (c) Monopolistic competition
- (d) Oligopoly

कोणत्या बाजारात विक्रेता हा किंमतकर्ता असतो :

- (a) पूर्ण स्पर्धा
- (b) मक्तेदारी
- (c) मक्तेदारी युक्त स्पर्धा
- (d) अल्पाधिकार

(x) Which of the following statements is correct ?

- (a) Profit is always positive
- (b) Profit is always zero
- (c) Profit can positive or negative
- (d) Profit is always negative

खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?

- (a) नफा हा नेहमी धन असतो
- (b) नफा हा नेहमी शून्य असतो
- (c) नफा हा धन किंवा ऋण असू शकतो
- (d) नफा हा नेहमी ऋण असतो

Theory

2. Explain the law of variable proportion with diagram.

बदलत्या प्रमाणाचा नियम आकृतीसह स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the different concept of production cost.

उत्पादन खर्चाच्या विविध संकल्पना स्पष्ट करा.

WT

(5)

S—255—2018

3. Explain the characteristics of Monopoly.

10

मज्जेदारीची वैशिष्ट्ये सांगा.

Or

(किंवा)

What is perfect competition ? Explain how does the price determination in perfect competition.

पूर्णस्पर्धा म्हणजे काय ? पूर्ण स्पर्धेत वस्तुची किंमत कशी निश्चित येते ते स्पष्ट करा.

4. Write short notes on (any two) :

10

- (i) Modern theory of Rent
- (ii) Collective Bargaining
- (iii) Lonsdale Fund theory of Interest
- (iv) Uncertainty theory of profit.

घोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :

- (i) खंडाचा आधुनिक सिद्धांत
- (ii) सामुदायीक सौदाशक्ती
- (iii) व्याजाचा कर्जाऊ रोकड सिद्धांत
- (iv) नफ्याचा अनिश्चिततेचा सिद्धांत.

This question paper contains 5 printed pages]

A—295—2018

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (First Year) (Second Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2018

(CBCS Pattern)

ECONOMICS

Paper III

(Micro-Economics)

(MCQ & Theory)

(Friday, 26-10-2018)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

MCQ

1. Choose the correct answer :

10

बहुपर्यायी प्रश्न :

(i) According to Marshall, The creation of exchange value of utility means.....

(a) Consumption

(b) Production

(c) Demand

(d) Supply

मार्शलच्या मते विनिमय मूल्य असलेल्या उपयोगितेची निर्मिती म्हणजे.....होय.

(a) उपभोग

(b) उत्पादन

(c) मागणी

(d) पुरवठा

P.T.O.

(ii) The classification of market mainly depends on.....

- (a) Competition (b) Product
(c) Place (d) All of these

बाजारपेठेचे वर्गीकरण प्रामुख्याने खालील आधारानुसार केले जाते.....

- (a) स्पर्धेनुसार (b) वस्तुनुसार
(c) स्थानानुसार (d) यापैकी सर्व

(iii) Which of the following is *not* the type of price discrimination ?

- (a) Personal price discrimination
(b) Place price discrimination
(c) Advertisement price discrimination
(d) Time price discrimination

खालीलपैकी कोणता प्रकार मूल्यभेदाचा नाही ?

- (a) व्यक्तीनुसार मूल्यभेद
(b) स्थानानुसार मूल्यभेद
(c) जाहिरातीनुसार मूल्यभेद
(d) वेळेनुसार मूल्यभेद

(iv) Collective Bargaining is related to.....

- (a) Rent (b) Wage
(c) Interest (d) Profit

सामूहिक सौदाशक्ती ही.....शी संबंधित आहे.

- (a) खंड (b) वेतन
(c) व्याज (d) नफा

(v) Money cost includes.....

- (a) Direct cost (b) Indirect cost
(c) Direct and indirect cost (d) None of these

भौदिक खर्चात याचा समावेश होतो :

- (a) प्रत्यक्ष खर्च (b) अप्रत्यक्ष खर्च
(c) प्रत्यक्ष आणि अप्रत्यक्ष खर्च (d) यापैकी नाही

(17) In perfect competition..... is the price determinant.

- (a) Seller (b) Consumer
(c) Advertiser (d) Sellers and Consumers

पूर्णस्पर्धेत..... किंमत निश्चित करतात.

- (a) विक्रेता (b) ग्राहक
(c) आहारादाता (d) विक्रेते व ग्राहक

(18) ..... is the assumption of the marginal productivity theory of distribution.

- (a) Perfect competition (b) Monopoly
(c) Monopolistic competition (d) Short-run

..... हे विभाजनाच्या सिमांत उत्पादकता सिद्धांताचे प्रहोत आहे.

- (a) पूर्ण स्पर्धा (b) मक्तेदारी
(c) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा (d) अल्पकाल

(19) Which of the following is *not* the characteristic of monopoly ?

- (a) Single production firm
(b) Single good has different price
(c) Right of price determination to the seller
(d) Right of price determination to the consumer and seller.

खालीलपैकी कोणते मक्तेदारीचे वैशिष्ट्ये नाही ?

- (a) एकच उत्पादन संस्था
(b) एकाच वस्तूच्या विविध किंमती
(c) किंमत निश्चितीचा विक्रेत्याला अधिकार
(d) किंमत निश्चितीचा ग्राहक व विक्रेत्याला अधिकार

(ix) In short-run increase in production..... cost increases.

- (a) Average (b) Fixed
(c) Variable (d) Marginal

अल्पकाळात उत्पादनाच्या वाढीबरोबर..... खर्च वाढत जातो.

- (a) सरासरी (b) स्थिर
(c) बदलता (d) सिमांत

(x) Which of the following statements is *wrong* ?

- (a) Rent is related to land
(b) Wage is related to labour
(c) Interest is related to capital
(d) Profit is not related to organiser

खालीलपैकी कोणते विधान चूक आहे ?

- (a) खंड हा जमीनशी संबंधित आहे
(b) मजूरी ही श्रमाशी संबंधित आहे
(c) ब्याज हे भांडवलाशी संबंधित आहे
(d) नफा हा संयोजकाशी संबंधित नाही.

Theory

2. What is the price discrimination ? State the various types of price discrimination. 10

मूल्यभेद म्हणजे काय ? मूल्यभेदाचे विविध प्रकार सांगा.

Or

(किंवा)

Explain the characteristics of monopolistic competition.

मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

3. Criticise the Ricardian theory of Rent.

रीकार्डोच्या खंड सिद्धांताचे टिकात्मक परीक्षण करा.

WT

(5)

A—295—2018

Or

(किंवा)

Explain the Liquidity Preference theory of Interest.

ब्याजाचा रोखता पसंती सिद्धांत स्पष्ट करा.

4. Write short notes on (any two) :

10

(i) Short-run and long-run cost curve

(ii) Law of variable proportion

(iii) Money and real cost

(iv) Average and marginal income.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

(i) अल्पकालीन व दीर्घकालीन खर्च वक्र

(ii) बदलत्या प्रमाणाचा नियम

(iii) मौद्रिक व वास्तव खर्च

(iv) सरासरी आणि सिमांत उत्पन्न.

This question paper contains 4 printed pages]

B—329—2019

FACULTY OF HUMANITIES

B.A (First Year) (Second Semester) (Backlog) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2019

CBCS Pattern

ECONOMICS

(Micro Economics-III)

(MCQ + Theory)

(Friday, 22-11-2019)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time— Two Hours

Maximum Marks—40

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(MCQ)

1. Multiple Choice Questions (i-x) :

10

बहुपर्यायी प्रश्न (i-x) :

(i) The concept of Quasi Rent is introduced by :

(a) Robbins

(b) Knight

(c) Keynes

(d) Marshall

आभासी खंड ही संकल्पना ..... यांनी मांडली.

(a) रॉबिन्स

(b) नाईट

(c) केन्स

(d) मार्शल

(ii) From the following 'selling cost' is the feature of :

(a) Perfect competition

(b) Monopolystic competition

(c) Monopoly

(d) All of these

P.T.O.

‘विक्री खर्च’ हे खालीलपैकी कोणत्या स्पर्धेचे वैशिष्ट्य आहे ?

- (a) पूर्ण स्पर्धा (b) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा
(c) मक्तेदारी (d) यापैकी सर्व

(iii) Schumpeter deemed profit as reward for :

- (a) Uncertainty (b) Insurance
(c) Hard Work (d) Innovation

शुम्पीटरच्यामते नफा हा .....चा मोबदला आहे.

- (a) अनिश्चितता (b) विमा
(c) मेहनत (d) नवप्रवर्तन

(iv) Marginal productivity theory of distribution is introduced by :

- (a) J.B Clark (b) Knut Wicksell
(c) Marshall (d) Knight

विभाजनाचा सिमांत उत्पादकता सिद्धांत ..... यांनी मांडला.

- (a) जे.बी. क्लार्क (b) नट विकसेल
(c) मार्शल (d) नाईट

(v) Price is determined by..... under perfect competition.

- (a) Demand (b) Supply
(c) Demand and supply (d) None of these

पूर्ण स्पर्धेमध्ये ..... किंमत निश्चित करते.

- (a) मागणी (b) पुरवठा
(c) मागणी व पुरवठा (d) यापैकी नाही

(vi) The classification of market mainly depends on.....

- (a) Competition (b) Product
(c) Place (d) All of these

बाजारपेठेचे वर्गिकरण प्रामुख्याने खालील आधारानुसार केले जाते :

- (a) स्पर्धेनुसार (b) वस्तुनुसार
(c) स्थानानुसार (d) यापैकी सर्व

- (vii) Collective bargaining is related with :
- (a) Land (b) Labour
(c) Capital (d) Organization
- सामूहिक सौदाशक्ती ही संकल्पना ..... संबंधित आहे.
- (a) भूमी (b) श्रम
(c) भांडवल (d) संयोजक
- (viii) Law of Return to Scale exists in..... period
- (a) Very short (b) Short
(c) Long (d) None of these
- उत्पादन प्रमाण फलाचा नियम ..... काळात अस्तित्वात येतो.
- (a) अत्यल्प (b) अल्प
(c) दिर्घ (d) यापैकी नाही
- (ix) In which competition seller is price maker ?
- (a) Perfect competition (b) Monopoly
(c) Monopolistic competition (d) Oligopoly
- कोणत्या बाजारात विक्रेता हा किंमतकर्ता असतो ?
- (a) पूर्ण स्पर्धा (b) मक्तेदारी
(c) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा (d) अल्पाधिकार
- (x) Liquidity Preference Theory of Interest is introduced by :
- (a) Marshall (b) Knight
(c) J.M Keynes (d) Ricardo
- व्याजाचा रोखता पसंती सिद्धांत ..... यांनी मांडला.
- (a) मार्शल (b) नाईट
(c) जे.एम. केन्स (d) रिकार्डो

(Theory)

2. Explain the Law of Return to Scale. 10
उत्पादन प्रमाण फलाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

What is perfect competition ? Explain how is the price determined in perfect competition.

- पूर्ण स्पर्धा महणजे काय ? पूर्ण स्पर्धेत वस्तूची किंमत कशी निश्चीत होते ते स्पष्ट करा.
3. Explain the Liquidity Preference Theory of Interest. 10
व्याजाचा रोखता पसंती सिद्धांत स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the characteristics of monopoly.

मक्तेदारीची वैशिष्ट्ये सांगा.

4. Write short notes on (any two) : 10

- (i) Selling cost
(ii) Uncertainty Theory of Profit
(iii) Collective Bargaining
(iv) Modern Theory of Rent

थोडक्यात टिपा लिहा (केणतेही दोन) :

- (i) विक्री खर्च
(ii) नफ्याचा अनिश्चीततेचा सिद्धांत
(iii) सामुदायिक सौदाशक्ती
(iv) खंडाचा अधुनिक सिद्धांत.

Faculty of Humanities

M.C.Q.

Class:- B.A. (First Year)

Subject :- Economics

Paper Name :- Micro Economics

Date:- / /2021

Time :-

Sem:- II

Paper No:- III

Cluster Code :- HD

Max. Marks:- 40

- I. Attempt all questions.
- II. All questions are equal marks.
- III. Use OMR Answer Sheet.

प्रश्न १. ला उत्पादनाच्या तिस-या अवस्थेत.....

- a. M.P. ऋणात्मक असतो
- b. M.P. धनात्मक असतो
- c. M.P. स्थिर असतो
- d. अनंत असतो.

प्रश्न २ रा. उत्पादनाच्या प्रमाणाबरोबर न बदलणारा खर्च म्हणजे.....

- a. बदलता खर्च
- b. सीमांत खर्च
- c. सरासरी खर्च
- d. स्थिर खर्च

प्रश्न ३ रा. घटत्या फलाचा नियम लागू होतो.....

- a. मासे पकडण्यात
- b. खाणींमध्ये
- c. भवन निर्माणात
- d. सर्वांमध्ये

प्रश्न ४ था. जेव्हा सीमांत खर्च घटतो तेव्हा एकूण खर्च.....

- a. वाढतो
- b. घटतो
- c. घटत्या दराने वाढतो
- d. शून्य होतो

प्रश्न ५ वा. सीमांत खर्चाच्या निकटचा संबंध .....असतो?

- a. बदलत्या खर्चाशी
- b. एकूण स्थिर खर्चाशी
- c. सरासरी खर्चाशी
- d. एकूण खर्चाशी

प्रश्न ६ वा. वास्तव उत्पादन खर्चास असेही म्हणतात?

- a. सामाजिक खर्च
- b. मौद्रिक खर्च
- c. प्रत्यक्ष खर्च
- d. अप्रत्यक्ष खर्च

प्रश्न ७ वा. बदलत्या खर्चात ..... चा समावेश होतो?

- a. इमारत विकत घेणे
- b. कारचे भाडे
- c. विम्याचा हप्ता
- d. कच्चा माल

प्रश्न ८ वा. दीर्घकालीन सरासरी खर्च वक्राचा आकार U असण्याचे कारण.....

- a. उत्पत्ती -हास नियम   b. वर्धी उत्पत्ती नियम
c. परिणाम प्रत्याग नियम   d. बदलत्या प्रमाणाचा नियम

प्रश्न ९ वा. वस्तूचे सर्व नग विकून जेवढे उत्पन्न मिळते त्यास..... म्हणतात?

- a. एकूण उत्पन्न   b. सरासरी उत्पन्न   c. वस्तूची किंमत   d. एकूण खर्च

प्रश्न १० वा. सरासरी उत्पन्न हे नेहमी ..... इतके असते

- a. सरासरी खर्च   b. वस्तूच्या किंमती   c. सीमांत प्राप्ती   d. एकूण विक्री

प्रश्न ११ वा. विक्रीच्या एकूण उत्पन्नात एका जादा नगाची भर पडते त्यास..... म्हणतात?

- a. एकूण खर्च   b. सरासरी खर्च   c. सीमांत प्राप्ती   d. एकूण विक्री

प्रश्न १२ वा. पूर्ण स्पर्धांच्या बाजारात वस्तूची ..... किंमत असते

- a. अनेक किंमत   b. मूल्य भेद असतो   c. चढ उतार   d. एकच किंमत

प्रश्न १३ सरासरी प्राप्ती वक्र हा .....वक्र असतो?

- a. मागणी वक्र   b. पुरवठा वक्र   c. खर्च वक्र   d. सीमांत वक्र

प्रश्न १४ वा. पूर्ण स्पर्धात ..... किंमत निश्चित नसते?

- a. मागणी   b. पुरवठा   c. मागणी आणि पुरवठा   d. वरीलपैकी नाही

प्रश्न १५ वा. पूर्ण स्पर्धात मागणी वक्राचा आकार कसा असतो?

- a. आडवा   b. उभा   c. धनात्मक उतार   d. ऋणात्मक उतार

प्रश्न १६ वा. पूर्ण स्पर्धात ग्राहक किती असतात?

- a. एक   b. अन्यादेत   c. असंख्य   d. दोन

प्रश्न १७ वा. पूर्ण स्पर्धात एखाद्या फर्मसाठी संतुलन स्थिती .....असते?

- a. $MR=AR$ b. $MR < AR$ c. $MR > AR$ d. $AC=AR$

प्रश्न १८ वा. मक्तेदारी संकल्पनेची उत्पत्ती .....शब्दापासून झाली?

- a. लॅटीन   b. ग्रीक   c. फ्रेंच   d. जर्मन

प्रश्न १९ वा. मक्तेदारीच्या बाजारात ..... केला जातो.

a. वस्तु भेद b. व्यक्ती भेद c. किंमत भेद d. यापैकी नाही

प्रश्न २० वा. एकजिनसी वस्तू हे .....चे वैशिष्ट्य आहे ?

a. अल्पाधिकार b. व्दियाधिकार c. मक्तेदारी d. पूर्णस्पर्धा

प्रश्न २१ वा. मक्तेदारी स्पर्धेचा विचार देणारे अर्थशास्त्रज्ञ होते?

a. चॅंबरलीन b. कॅल्डर c. सॅम्यूलसन d. मार्शल

प्रश्न २२ वा. खालीलपैकी मक्तेदारीचा प्रकार नाही?

a. नैसर्गिक मक्तेदारी b. कायदेशीर मक्तेदारी
c. सामाजिक मक्तेदारी d. किंमत मक्तेदारी

प्रश्न २३ वा. खालीलपैकी ..... बाजारात विक्री खर्च आढळून येत नाही?

a. पूर्ण स्पर्धा b. मक्तेदारी c. मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा d. शुद्ध स्पर्धा

प्रश्न २४ वा. .... स्पर्धेत वस्तूला जवळचा पर्याय नसतो?

a. पूर्ण स्पर्धा b. शुद्ध स्पर्धा c. मक्तेदारी d. मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा

प्रश्न २५ वा. अपूर्ण स्पर्धा बाजारात सर्वात मुख्य आहे?

a. क्रियाधिकार b. द्वयाधिकार c. अल्पाधिकार d. एकाधिकार

प्रश्न २६ वा. आभासीखंड संकल्पना प्रथम.....यांनी वापरली?

a. गिफेन b. हिक्स c. केन्स d. डॉ. मार्शल

प्रश्न २७ वा. रेकॉर्ड्नी खंड सिद्धांत ..... या वर्षी मांडला?

a. १८१७ b. १७१७ c. १९१७ d. १९४७

प्रश्न २८ वा. अर्थशास्त्र खंडाची सर्व प्रथम व्याख्या कोणी केली?

a. मार्शल b. डेव्हिड रिकॉर्ड्नी c. पिगू d. रॉबिन्सन

प्रश्न २९ वा. The Distribution of welth हा ग्रंथ कोणी लिहिला?

a. मार्शल b. रेकॉर्ड्नी c. जे.बी.क्लार्क d. पिगू

प्रश्न ३० वा. नफ्याच्या नव प्रवर्तनाचा सिद्धांत.....यांनी मांडला?

a. हॉवले b. रिम्मत c. नाईट d. शुम्पिटर

प्रश्न ३१ वा. नफा हा.....चा मोबदला आहे?

a. संघटन b. भूमि c. मजुरी d. भांडवल

प्रश्न ३२ वा. अल्पकाळात भूमी हा.....घटक आहे?

a. बदलता b. स्थिर c. गतिशील d. वरीलपैकी नाही

प्रश्न ३३ वा. नफ्याचा अनिश्चितता सिद्धांत कोणी मांडला?

a. मार्शल b. हॉवले c. प्रो. नाईट d. पिगू

प्रश्न ३४ वा. व्याजाचा रोकड प्राधान्य प्रवृत्ती सिद्धांत कोणी मांडला?

a. विकासेल b. मार्शल c. नाईट d. लॉर्ड केन्स

प्रश्न ३५ वा. वेतनाचा सीमांत उत्पादकता सिद्धांत कोणी मांडला?

a. विकस्टीड b. चेंबरलीन c. मार्शल d. स्टीगलर

प्रश्न ३६ वा. वितरणाचा आधुनिक सिद्धांत कोणत्या परिस्थितीत लागू होतो?

a. अपूर्ण स्पर्धा b. मक्तेदारी स्पर्धा c. पूर्ण स्पर्धा d. शुद्ध स्पर्धा

प्रश्न ३७ वा. आभासी खंडाचे सूत्र आहे?

a. TR-TVC b. TR-TC c. P-AC d. वरील सर्व

प्रश्न ३८ वा. व्याजाचा सनातन सिद्धांत कोणी मांडला?

a. मार्शल b. पिगू c. वालरस d. केन्स

प्रश्न ३९ वा. Enterprise and Productive Process हा ग्रंथ कोणी लिहिला?

a. प्रा. हॉले b. वालरस c. नाईट d. पिगू

प्रश्न ४० वा. The General theory of employment Interest and money हा ग्रंथ कोणी लिहिला?

a. नाईट b. मार्शल c. लॉर्ड केन्स d. स्मीथ

This question paper contains 2 printed pages

RB—25—2022

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Second Semester) EXAMINATION

MAY/JUNE, 2022

ECONOMICS

(Micro-Economics-III)

(Wednesday, 8-6-2022)

Time : 10.00 a.m. to 12.30 p.m.

Time— 2½ Hours

Maximum Marks—50

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Explain the Law of Returns to Scale.

परिमाण पत्थ्याचा नियम स्पष्ट करा.

10

Or

(किंवा)

What is Monopoly ? Describe the characteristics of it.

मक्तेदारी म्हणजे काय ? तिचे वैशिष्ट्ये विशद करा.

2. Explain the modern theory of Wages.

वेतनाचा आधुनिक सिद्धान्त स्पष्ट करा.

10

Or

(किंवा)

Describe the group equilibrium in the Monopolistic Competition.

मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेतील समूह संतुलन विशद करा.

3. Explain the concept of Total, Average and Marginal revenue with diagram in the perfect competition.

पूर्ण स्पर्धेतील एकूण, सरासरी व सिमान्त प्राप्तीच्या संकल्पना आकृतीसह स्पष्ट करा.

10

P.T.O.

WT

(2)

RB-25-2022

Or

(किंवा)

What is the perfect competition ? State the characteristics of it.

पूर्ण स्पर्धा म्हणजे काय ? तिचे वैशिष्ट्ये सांगा.

4. Explain the modern theory of Rent.

खंडाचा आधुनिक सिद्धान्त स्पष्ट करा.

10

Or

(किंवा)

Describe the Loanable Funds Theory of Interest.

व्याजाचा कर्जाळू निधी सिद्धान्त विशद करा.

5. Write short notes on any two of the following :

10

(i) Opportunity Cost

(ii) Wage Differentiation

(iii) Selling Cost

(iv) Profit.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टीप लिहा :

(i) सन्धी खर्च

(ii) वेतन भिन्नता

(iii) विक्री खर्च

(iv) नफा.

A-326-2017
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES
B.A. (First Year) (Second Semester) EXAMINATION
MARCH/APRIL, 2017
ECONOMICS
Paper IV
(Economy of Maharashtra)
(MCQ+Theory)

(Thursday, 13-4-2017)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

- N.B. :— (i) Attempt All questions.
(ii) All questions carry equal marks.
(iii) Wrong answers of MCQs will carry negative marks.
- (i) सर्व प्रश्न सोडवा.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(iii) बहुपर्यायी प्रश्नांच्या चुकीच्या उत्तरास ऋणात्मक गुण आहेत.

MCQ

1. Attempt the following multiple choice questions :

10

खालील बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा :

- (i) According to census of 2011 population of Maharashtra was .....
(A) 9.96 crores	(B) 10.23 crores
(C) 11.23 crore	(D) 11.50 crores
- 2011 च्या जनगणनेनुसार महाराष्ट्राची लोकसंख्या ..... होती.
(A) 9.96 कोटी	(B) 10.23 कोटी
(C) 11.23 कोटी	(D) 11.50 कोटी
- (ii) Urbanization means .....
(A) Centralization of population in the cities
(B) Decentralization of population in the cities
(C) Centralization of population in villages
(D) Increase of density of population

P.T.O.

नागरीकरण म्हणजे .....

- (A) शहरामध्ये लोकसंख्येचे केंद्रीकरण घडून येणे
- (B) शहरामध्ये लोकसंख्येचे विकेंद्रीकरण घडून येणे
- (C) खेड्यात लोकसंख्येचे केंद्रीकरण होणे होय
- (D) लोकसंख्येच्या घनतेत वाढ होणे होय

(iii) What is meant by Green Revolution ?

- (A) Green coloured revolution
- (B) Changes in agricultural production
- (C) Changes in standard of living of farmers
- (D) Increase in proportion of employment

हरीत क्रांती म्हणजे काय ?

- (A) हिरव्या रंगाची क्रांती
- ✓ (B) शेती उत्पादनात घडून आलेला बदल
- (C) शेतकऱ्यांच्या राहणीमानात झालेला बदल
- (D) बेकारीच्या प्रमाणात झालेली वाढ

(iv) Which of the following statements is correct ?

- (A) Irrigated area in Maharashtra is partially decreasing
- (B) Irrigated area in Maharashtra is decreasing
- (C) Irrigated area in Maharashtra is stable
- (D) Irrigated area in Maharashtra is increasing.

खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?

- (A) महाराष्ट्रातील जलसिंचनाचे क्षेत्र अंशतः घटत आहे
- (B) महाराष्ट्रातील जलसिंचनाचे क्षेत्र घटत आहे
- (C) महाराष्ट्रातील जलसिंचनाचे क्षेत्र स्थिर आहे
- ✓ (D) महाराष्ट्रातील जलसिंचनाचे क्षेत्र वाढत आहे

This question paper contains 5 printed pages]

A—326—2017

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (First Year) (Second Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2017

ECONOMICS

Paper IV

(Economy of Maharashtra)

(MCQ+Theory)

(Thursday, 13-4-2017)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(iii) Wrong answers of MCQs will carry negative marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(iii) बहुपर्यायी प्रश्नांच्या चुकीच्या उत्तरास ऋणात्मक गुण आहेत.

MCQ

1. Attempt the following multiple choice questions :

10

खालील बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा :

(i) According to census of 2011 population of Maharashtra was .....

(A) 9.96 crores

(B) 10.23 crores

(C) 11.23 crore

(D) 11.50 crores

2011 च्या जनगणनेनुसार महाराष्ट्राची लोकसंख्या ..... होती.

(A) 9.96 कोटी

(B) 10.23 कोटी

(C) 11.23 कोटी

(D) 11.50 कोटी

(ii) Urbanization means .....

(A) Centralization of population in the cities

(B) Decentralization of population in the cities

(C) Centralization of population in villages

(D) Increase of density of population

P.T.O.

नगरीकरण म्हणजे

- (A) शहरामध्ये लोकसंख्येचे केंद्रीकरण घडून येणे
 (B) शहरामध्ये लोकसंख्येचे विकेंद्रीकरण घडून येणे
 (C) खेड्यात लोकसंख्येचे केंद्रीकरण होणे होय
 (D) लोकसंख्येच्या घनतेत वाढ होणे होय
- (iii) What is meant by Green Revolution ?
 (A) Green coloured revolution
 (B) Changes in agricultural production
 (C) Changes in standard of living of farmers
 (D) Increase in proportion of employment
- हरित क्रांती म्हणजे काय ?
 (A) हिरव्या रंगाची क्रांती
 (B) शेती उत्पादनात घडून आलेला बदल
 (C) शेतकऱ्यांच्या राहणीमानात झालेला बदल
 (D) बेकारीच्या प्रमाणात झालेला वाढ
- (iv) Which of the following statements is correct ?
 (A) Irrigated area in Maharashtra is partially decreasing
 (B) Irrigated area in Maharashtra is decreasing
 (C) Irrigated area in Maharashtra is stable
 (D) Irrigated area in Maharashtra is increasing.
- खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?
 (A) महाराष्ट्रातील जलसिंचनाचे क्षेत्र अंशतः घटत आहे
 (B) महाराष्ट्रातील जलसिंचनाचे क्षेत्र घटत आहे
 (C) महाराष्ट्रातील जलसिंचनाचे क्षेत्र स्थिर आहे
 (D) महाराष्ट्रातील जलसिंचनाचे क्षेत्र वाढत आहे

(v) Which of the following crops is not cash crop ?

- (A) Jowar (B) Cotton
(C) Sugarcane (D) Banana

खालीलपैकी कोणती नगदी पिक नाही ?

- (A) ज्वारी (B) कापूस
(C) ऊस (D) केळी

(vi) Which of the following airport is not the International airport ?

- (A) Pune (B) Aurangabad
(C) Nagpur (D) Mumbai

खालीलपैकी कोणते विमानतळ हे आंतरराष्ट्रीय विमानतळ नाही ?

- (A) पृणे (B) औरंगाबाद
(C) नागपूर (D) मुंबई

(vii) ..... transport is fast though it is expensive.

- (A) Road (B) Water
(C) Air (D) Railway

..... वाहतुक खर्चिक असली तरी वेगवान आहे.

- (A) रस्ते (B) जल
(C) हवाई (D) रेल्वे

(viii) Nagpur agreement was made in .....

- (A) 1948 (B) 1960
(C) 1956 (D) 1953

नागपूर करार ..... यावर्षी करण्यात आला.

- (A) 1948 (B) 1960
(C) 1956 (D) 1953

(ix) ..... Committee was formed to evaluate the Regional Imbalance in Maharashtra.

- (A) V. M. Dandekar (B) B. D. Pande
(C) R. P. Kurulkar (D) Sharad Pawar

महाराष्ट्रातील विभागीय असमतोलाच्या अभ्यास करण्यासाठी ..... समिती स्थापन करण्यात आली.

- ✓ (A) व्ही.एम. दांडेकर (B) बी.डी. पांडे
(C) आर.पी. कुरुलकर (D) शरद पवार

(x) In Maharashtra first Railway Transport was started between .....

- (A) Mumbai—Pune
(B) Mumbai—Thane
(C) Mumbai—Nagpur
(D) Mumbai—Goa

महाराष्ट्रातील पहिली रेल्वे वाहतुक ..... दरम्यान चालू झाली.

- (A) मुंबई—पूणे
✓ (B) मुंबई—ठाणे
(C) मुंबई—नागपूर
(D) मुंबई—गोवा

Theory

2. Explain the size and growth of population in Maharashtra. 10
महाराष्ट्रातील लोकसंख्येचा आकार आणि वाढ स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Discuss the nature and problems of Road transport in Maharashtra.
महाराष्ट्रातील रस्ते वाहतुकीचे स्वरूप सांगून तिच्या समस्यांची चर्चा करा.

3. State the merits and demerits of Green Revolution in Maharashtra. 10
महाराष्ट्रातील हरितक्रांतीचे गुण-दोष सांगा.

Or

(किंवा)

Explain the causes of regional-imbalance in Maharashtra.
महाराष्ट्रातील प्रादेशिक असमतोलाची कारणे स्पष्ट करा.

WT

(5)

A—326—2017

10

4. Write short notes on (any two) :

- (i) Trends in birth rate in Maharashtra
- (ii) Communication
- (iii) Cropping pattern in Maharashtra
- (iv) Water Transport

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही दोनवर) :

- (i) महाराष्ट्रातील जन्मदरातील प्रवृत्ती
- (ii) संदेशवहन
- (iii) महाराष्ट्रातील पिक रचना
- (iv) जलवाहतूक.

This question paper contains 5 printed pages]

S—349—2018

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (Second Year) (Third Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2018

(New Course)

ECONOMICS

Paper VI

(Economics Development)

(MCQ & Theory)

(Monday, 9-4-2018)

Time : 2.00 p.m. to 4.00 p.m.

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

MCQ

1. Solve the following MCQs :

10

खालील वस्तुनिष्ठ प्रश्न सोडवा :

(i) Concept of Division of Labour is given by :

(a) Karl Marx

(b) Adam Smith

(c) Robbins

(d) Lewis

श्रम विभागणी ही संकल्पना यांनी मांडली :

(a) कार्ल मार्क्स

(b) अॅडम स्मिथ

(c) रॉबीन्स

(d) लेविस

P.T.O.

(ii) According to whose views National Income of a Country increases in long period ?

- (a) Baldwin (b) Benjamin
(c) Richardson (d) Occken

कोणाच्या मते देशाचे राष्ट्रीय उत्पन्न दिर्घकाळ वाढत असते ?

- (a) वाल्डविन (b) बेंजामिन
(c) रिचर्डसन (d) ओकेन

(iii) The concept of Reserved Army of Labour is given by :

- (a) Karl Marx (b) Adam Smith
(c) Lewis (d) Ricardo

राखीव कामगार दलाची संकल्पना.....ने मांडली.

- (a) कार्ल मार्क्स (b) अॅडम स्मिथ
(c) लेविस (d) रिकार्डो

(iv) The book "Das Capital" is written by :

- (a) Rostov (b) Karl Marx
(c) Malthus (d) Lewis

"दास कॅपिटल" हा ग्रंथ..... यांनी लिहिला.

- (a) रोस्टोव (b) कार्ल मार्क्स
(c) माल्थस (d) लेविस

(v) Canon has given..... stages of population in country.

- (a) Two (b) Three
(c) Four (d) Five

कॅनॉन यांनी देशातील लोक संख्येच्या..... अवस्था सांगितल्या.

- (a) दोन (b) तीन
(c) चार (d) पाच

- (vi) Which book was written by Malthus in 1820 ?
- (a) Wealth of Nations
 (b) Das Capital
 (c) Principle of Political Economy
 (d) The Principle of Political Economy and Taxation
- 1820 मध्ये माल्थसने कोणता ग्रंथ लिहिला ?
- (a) राष्ट्रची संपत्ती
 (b) दास कॉपीटल
 (c) राजकीय अर्थव्यवस्थेची तत्त्वे
 (d) राजकीय अर्थव्यवस्थेचे तत्त्वे आणि करारोपण
- (vii) ..... is the main resource of capital formation.
- (a) Saving (b) Quality of living
 (c) Consumption (d) None of these
- ..... हे भांडवल निर्मितीचे मुख्य साधन आहे.
- (a) बचत (b) राहणीमान
 (c) उपभोग (d) यापैकी नाही
- (viii) Which one of the following is *not* a renewable resource ?
- (a) Wind Energy (b) Solar Energy
 (c) Petrol (d) Forest
- खालीलपैकी कोणता एक नवीनीकरण साधन नाही.
- (a) वायू उर्जा (b) सौर उर्जा
 (c) पेट्रोल (d) वने
- (ix) The formula of maladjustment $\left(m = \frac{A-O}{O} \right)$ is given by :
- (a) Malthus (b) Plato
 (c) Dalton (d) Cannon

विसंगती $\left(m = \frac{A-O}{O}\right)$ मोजण्यासाठी.....यांनी हे सुत्र मांडले.

(a) माल्थस

(b) प्लेटो

(c) डॉल्टन

(d) कॅनॉन

(x) Saving =.....

(a) Income - Consumption

(b) Income + Consumption

(c) Income $\times$ Consumption

(d) Income + Consumption

बचत =.....

(a) उत्पन्न - उपभोग

(b) उत्पन्न + उपभोग

(c) उत्पन्न $\times$ उपभोग

(d) उत्पन्न + उपभोग

Theory

2. Critically examine Ricardo's model of Economic Development. 10

रिकाडॉच्या आर्थिक विकास प्रारूपाचे टिकात्मक परीक्षण करा.

Or

(किंवा)

What is Economic Growth ? State the main indicators of economic growth.

आर्थिक वृद्धि म्हणजे काय ? आर्थिक वृद्धिचे प्रमुख निर्देशक सांगा.

3. State the Rostow's stages of economic growth. 10

रोस्टो यांच्या आर्थिक विकासाच्या अवस्था सांगा.

Or

(किंवा)

Explain the reasons of low rate of capital formation in underdeveloped country.

विकसनशील देशामध्ये भांडवल निर्मितीचा दर कमी असण्याची कारणे स्पष्ट करा.

This question paper contains 2 printed pages]

A—136—2019

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Third Semester) (Regular) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2019

(CBCS Course)

ECONOMICS

Paper VI

(Economics of Development)

(Saturday, 30-11-2019)

Time : 2.00 p.m. to 4.00 p.m.

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. What is Economic Growth ? Explain the indicators of Economic Growth. 15
आर्थिक वृद्धी म्हणजे काय ? आर्थिक वृद्धीचे निर्देशक स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the Lewis's theory of unlimited supply of Labour.

लेविसचा अमर्याद क्रम पुरवठा सिद्धांत स्पष्ट करा.

2. Explain the Malthus's theory of Economic Development. 15

माल्थसचा आर्थिक विकासाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Discuss on Renewable and Non-renewable natural resources.

नवीकरण आणि अनवीकरण नैसर्गिक संसाधनावर चर्चा करा.

P.T.O.

WT

(2)

A—136—2019

3. Write short note on any *one* from Section-A and *one* from Section-B : 10

Section-A

(i) Economic Development

Or

(ii) The role of saving in Economic Development.

Section-B

(i) Capital Formation

Or

(ii) Stages of Economic Growth.

विभाग 'अ' आणि विभाग 'ब' मधून कोणत्याही एकावर थोडक्यात टिपा लिहा :

विभाग-अ

(i) आर्थिक विकास

किंवा

(ii) आर्थिक विकासात वचतीची भूमिका.

विभाग-ब

(i) भांडवल निर्मिती

किंवा

(ii) आर्थिक वृद्धीच्या अवस्था.

Faculty of HUMANITIES
B.A. (Second Year) (Third Semester)
EXAMINATION WINTER 2020

Economics
Paper -VI- NEW
Economics of Development
cluster code: HD

Maximum Mark:40

Date:

- 1) आर्थिकविकासाचेघटक— आहेत.
  - a) नैसर्गिकसाधने
  - b) मानवनिर्मितीभांडवल
  - c) मनुष्यबळ
  - d) वरीलपैकीसर्व
- 2) विकसितदेशातदरडोईउत्पन्न— असतो.
  - a) किमान
  - b) पुष्कळ
  - c) कमाल
  - d) वरीलपैकीनाही
- 3) कोणत्याराष्ट्रानेनियोजनाचास्वीकारकरूनअल्पकाळातविकासकेला.
  - a) अमेरिका
  - b) भारत
  - c) पाकिस्तान
  - d) रशिया
- 4) आर्थिकविकासम्हणजेकाय?
  - a) व्यक्तीच्याउत्पन्नातवाढहोणे.
  - b) व्यक्तीच्याउत्पन्नातघटहोणे
  - c) नैसर्गिकसंपत्तीचाअतिवापरकरणे
  - d) मनुष्यबळाचाअतिरिक्तवापरकरणे
- 5) कोणत्याअर्थशास्त्रज्ञानीलोकसंख्यासिद्धांतमांडला
  - a) कॅनान
  - b) अँडम स्मिथ
  - c) माल्थस
  - d) रिकार्डो
- 6) प्रधानमंत्री ग्रामीण सडक योजना ही कोणत्या सरकारने सुरुवात केली.
  - a) राज्य सरकार
  - b) केंद्र सरकार

- c) केंद्र व राज्य सरकार
d) प्रांतीय विभाग
- 7) आर्थिक विकासतील ----- अडथळे आहेत
a) दारिद्र्य
b) गुंतवणुकीचे अभाव
c) बेरोजगाराचा प्रश्न
d) वरीलपैकी सर्व
- 8) आर्थिक विकासामध्ये गांडवल निर्माते ----- आहेत.
a) बचत वाढविणे
b) वित्तीय संस्थेला प्रिन्याशील बनविणे
c) गुंतवणुकीत वाढ करणे
d) वरील पैकी नाही
- 9) तांत्रिक प्रगती ----- चा स्रोत आहे.
a) यांत्राद्वारे काम करणे
b) मनुष्यबळाचा वापर करणे.
c) जलद आर्थिक विकास करणे
d) वरील पैकी नाही
- 10) राष्ट्रीय उत्पन्नात सेवा क्षेत्राचा .....वाटा आहे.
a) कमी
b) सरासरी आहे
c) जास्त आहे
d) वरीलपैकी नाही
- 11) दास कॅपिटल हा ग्रंथ कोणत्या वर्षी लिहिला?
a) 1817
b) 1867
c) 1876
d) 1890
- 12) विकसनशील देशात दरडोई उत्पन्न..... असते.
a) किमान
b) कमाल
c) पुष्कळ
d) यापैकी नाही
- 13) 'राजकीय अर्थव्यवस्थेची तत्वे' हा ग्रंथ..... यांनी लिहिला.
a) रिकार्डो
b) माल्थस
c) लेवीस
d) कार्ल मार्क्स

- 14) कितरणाचे सिदांत ————— यांनी मांडले
- रिकार्डो
  - माल्थस
  - लेवीस
  - कार्ल मार्क्स
- 15) अमर्याद श्रम पुरवठ्याद्वारे आर्थिक विकास हा संघ. .... यांनी लिहिला.
- लेविस
  - नव्क्स
  - अँड्रु स्मिथ
  - कार्ल मार्क्स
- 16) कोणत्या अर्थशास्त्रज्ञाने पर्याप्त लोकसंख्या सिदांत मांडला?
- कार्ल मार्क्स
  - माल्थस
  - कॅनान
  - रिकार्डो
- 17) वर्ग-संघर्षाचा सिदांत.....ने मांडला.
- अँड्रु स्मिथ
  - रोस्टो
  - कार्ल मार्क्स
  - पिगू
- 18) गुंतवणुकीची पातळी..... वर अवलंबून असते.
- बचत आणि भांडवल
  - उत्पन्न आणि भांडवल
  - उपभोग आणि भांडवल
  - यापैकी नाही
- 19) डेविड रिकार्डो यांनी ....., धोरणाचा पुरस्कार केला.
- संवेग विभागणी
  - विशेषीकरण
  - मुक्त व्यवहार
  - हस्तहोपाचा
- 20) ..... ही संकल्पना आर्थिक वृद्धी संकल्पना पेशा व्यापक आहे.
- विकसनशील राष्ट्रीय
  - उत्पन्नातील वृद्धी
  - आर्थिक विकास
  - वरीलपैकी नाही
- 21) राष्ट्रीय संपत्ती हा संघ..... यांनी लिहिला.
- रिकार्डो

- b) अँडम स्मिथ
c) माल्थस
d) लेविस
- 22) अतिरिक्त मूल्य सिद्धांताची थेरी कोणी मांडली?
a) कार्ल मार्क्स
b) अँडम स्मिथ
c) रिकार्डो
d) सिंप्युटर
- 23) प्रधानमंत्री ग्रामीण सडक योजनेला पतपुरवठा करणारे सरकार कोणतो?
a) केंद्र सरकार
b) राज्य सरकार
c) केंद्र व राज्य सरकार
d) स्थानिक स्वराज्य व राज्य सरकार
- 24) विकास म्हणजे काय?
a) सामान्यपणे वाढ होणे
b) कृतीत बदल होणे
c) झपाट्याने आर्थिक वाढ होणे
d) वाढ न होणे
- 25) लेविस यांनी कोणत्या वर्षी अमर्याद श्रम पुरवठ्याद्वारे आर्थिक विकास हा निबंध लिहिला .
a) 1990
b) 1954
c) 1960
d) 1980
- 26) रोस्टोच्या मते आर्थिक विकास प्रक्रियेतील दुसरा अवस्था ..... असते
a) पारंपारिक व्यवस्था
b) उड्डाणपूर्व पूर्व अवस्था
c) उड्डाणावस्था
d) परिपक्व अवस्था वाटचाल
- 27) .....दरडोई उत्पन्न जास्त असते.
a) अल्पविकसित देशात
b) विकसनशील देशात
c) विकसित देशात
d) यापैकी सर्व
- 28) मनरेगा योजना कोणत्या वर्षी सुरु झाली?
a) 2004
b) 2005
c) 2006
d) 2007

29) मानरेगाचा खोलाचे मुख्य उद्देश काय आहे?

- a) काम असणाऱ्यांना काम उपलब्ध करून देणे
- b) शहरी भागात काम उपलब्ध करून देणे
- c) काम नसणाऱ्यांना काम उपलब्ध करून देणे
- d) वरीलपैकी नाही

30) मनरेगा योजना ही कशीत कशी-किती दिवस काम उपलब्ध करून देण्याची योजना आहे.

- a) 175
- b) 200
- c) 100
- d) 150

31) योग्य जोड्या जुळवा

A)	B)
A) अल्प स्थिर	i) अतिरिक्त सिद्धांत
B) कार्य भावर्स	ii) लोकसंख्या सिद्धांत
C) मान्यस	iii) अमर्यादित सिद्धांत
D) वेविस	iv) श्रम विभागणी

संकेतांक

	A	B	C	D
a)	iii)	iv)	ii)	i)
b)	iv)	iii)	i)	ii)
c)	iv)	i)	ii)	iii)
d)	iv)	ii)	i)	iii)

32) योग्य जोड्या जुळवा

A)	B)
A) मानरेगा	i) देशाचा विकास
B) प्रधान मंत्री सडक योजना	ii) महिलांनाघर बांधण्यासाठी 200000 अनुदान
C) पंत प्रधान आवास योजना	iii) 100 दिवस रोजगार हमी
D) बचत	iv) यामीण रोजगार हमी

संकेतांक

	A	B	C	D
a)	iii)	iv)	ii)	i)
b)	iv)	iii)	i)	ii)

- c) iv) i) ii) iii)
d) iv) ii) i) iii)

33) योग्य जोड्या जुळवा

A)	B)
A) पुनर्वीकरण	i) उत्पादनात वाढ
B) अपुनर्वीकरण	ii) शेकडा दरवाढ
C) विकास	iii) कोळसा, खनिजतेल
D) वृद्धी	iv) हवा, आणि पाणी

	A	B	C	D
a)	iii)	iv)	ii)	i)
b)	iv)	iii)	i)	ii)
c)	iv)	i)	ii)	iii)
d)	iv)	ii)	i)	iii)

34) मनरेगा ही योजना कोणत्या विभागास उपयुक्त आहे?

- a) शहरी भागास
b) ग्रामीण भागास
c) शहरी व ग्रामीण भाग
d) वरीलपैकी नाही

35) प्रधानमंत्री आवास योजना कोणत्या वर्षी सुरुवात झाली?

- a) डिसेंबर 2015
b) जून 2016
c) डिसेंबर 2017
d) जून 2015

36) प्रधानमंत्री आवास योजनेचा लाभ घेण्यासाठी कोण पात्र आहे?

- a) आर्थिक कमकुवत असणारी स्त्रिया
b) उत्पन्न जास्त असणारे व्यक्ती
c) आर्थिक कमकुवत असणारे व्यक्ती
d) दोन्ही a) व c)

37) प्रधानमंत्री आवास योजने मार्फत देण्यात येणारी रक्कम किती?

- a) 150000
b) 300000
c) 100000
d) 200000

a) 30:70

b) 20:80

c) 10:90

d) 60:40

39) अमर्यादित विकासाची थैरी कोणो नांडली

a) केन्स

b) नार्शल

c) माल्थस

d) ऑर्थर लेविस

40) थॉमस रॉबर्ट माल्थस यांनी कोणती थैरी नांडली?

a) सामाजिक थैरी

b) लोकसंख्या व अन्न

c) राजकीय थैरी

d) वरीलपैकी सर्व

Faculty of HUMANITIES
 B.A. (First Year) (Second semester) EXAMINATION
 Summer 2022
 Examination
 Paper IV INDIAN
 Examination of Maharashtra

Date: _____

Time: _____

Maximum Marks: _____

Q.1.

- (a) महाभारत
- (b) महाभारत का अर्थ
- (c) महाभारत का अर्थ
- (d) महाभारत का अर्थ

Q.2. महाभारत का अर्थ

- (a) महाभारत का अर्थ
- (b) महाभारत का अर्थ
- (c) महाभारत का अर्थ
- (d) महाभारत का अर्थ

Q.3. महाभारत का अर्थ

- (a) महाभारत का अर्थ
- (b) महाभारत का अर्थ
- (c) महाभारत का अर्थ
- (d) महाभारत का अर्थ

Q.4. महाभारत का अर्थ

- (a) महाभारत का अर्थ
- (b) महाभारत का अर्थ
- (c) महाभारत का अर्थ
- (d) महाभारत का अर्थ

Q.5. महाभारत का अर्थ

- (a) महाभारत का अर्थ
- (b) महाभारत का अर्थ
- (c) महाभारत का अर्थ
- (d) महाभारत का अर्थ

Q.6. महाभारत का अर्थ

- (a) महाभारत का अर्थ
- (b) महाभारत का अर्थ
- (c) महाभारत का अर्थ
- (d) महाभारत का अर्थ

6. महाराष्ट्रात शेतीला पतपुरवठा करण्याच्या संस्था किती आहेत.
  - a) 20,000
  - b) 25000
  - c) 30000
  - d) 15000
7. को-ऑपरेटिव्ह पध्दतीचा प्रसारण कधी सुरू झाला?
  - a) 1904
  - b) 1909
  - c) 1920
  - d) 1915
8. प्रथम सहकार संस्था बँक कोणत्या राज्यात सुरूवात झाली?
  - a) महाराष्ट्र
  - b) मध्य-प्रदेश
  - c) गुजरात
  - d) राज्यरधान
9. महाराष्ट्रात सहकार संस्थेचा प्रभाव असाणारा भाग कोणता?
  - a) मराठवाडा
  - b) कोकण
  - c) पश्चिम महाराष्ट्र
  - d) विदर्भ
10. भारतात कोणत्या प्रकारचे पध्दतीच्या आहेत?
  - a) उत्पन्न पतसंस्था
  - b) सहकारी पतनिर्मिती संस्था
  - c) बाजार पतसंस्था
  - d) वरील सर्व
11. सहकार चळवळीचे मुख्य हेतू काय ?
  - a) मदत न करणे
  - b) दुसऱ्यास सहाय्य करणे
  - c) एकमेकांस सहाय्य करणे
  - d) सहकाराशी असहमत राहणे
12. सहकारी पतसंस्थेचा मुख्य हेतू काय?
  - a) श्रीमंतांना मदत करणे.
  - b) आर्थिक दुर्बल घटकांना मदत करणे
  - c) सभासत नसताना मदत करणे
  - d) वरीलपैकी नाही
13. राज्य सहकारी बँकेची मुख्य हेतू काय.
  - a) छोटी उद्योगांना कर्ज पुरवठा करणे
  - b) सहकार पतसंस्थेला कर्ज देणे
  - c) शेतीचे अवजार खरेदी करण्यास पतपुरवठा कर्ज देणे
  - d) परीलपैकी सर्व

14. सहकार चळवळीचा जनक कोण आहे?
- अॅडम स्मिथ
  - जे.एस.माल्थस
  - एस. वाय. सेज
  - रोबर्ट ओवन
15. मुलभूत सुविधा म्हणजे काय?
- दळणवळण
  - पाणी आणि उर्जा
  - लोह आणि पोलाद
  - वरील सर्व
16. महाराष्ट्राची आर्थिक वृद्धी दर ————— कोणत्या आहे.
- GDP 12%
  - GDP 15%
  - GDP 5%
  - GDP 14%
17. महाराष्ट्रातील मुलभूत सुविधा कोणते आहेत?
- दळणवळण
  - एअरपोर्ट
  - सर्विसेस
  - वरील सर्व
18. मुलभूत सुविधांचा मुख्य हेतू काय आहे?
- दारिद्र्य वाढविणे
  - दारिद्र्य निर्मुलन करणे
  - आर्थिक विषमता निर्मण करणे
  - मुलभूत सुविधांकडे दुर्लक्ष करणे
19. भारता रेल्वे समोर असणारे असणाऱ्या कोणत्या आहेत?
- असंख्य नद्या
  - पर्वत प्रदेश
  - रेल्वे मार्ग निर्माणास अडथळा
  - वरीलपैकी सर्व
20. महाराष्ट्रात किती प्रकारच्या दळणवळणाचे सोई आहेत.
- ३
  - ४
  - ५
  - २

21. भारतात एकूण किती रेल्वे विभाग आहेत?
- 8 विभाग
  - 17 विभाग
  - 18 विभाग
  - 12 विभाग
22. भारताच्या भूमागीचे कोणत्या समस्या आहेत?
- भूमी हस्तगत करणे
  - आकार बांधणी करणे
  - नदी व खोऱ्याचा भाग
  - वरील सर्व
23. महाराष्ट्रातील पाणी पुरवठा करण्याचे प्रकार किती
- 4
  - 3
  - 1
  - 2
24. भारतातील हवाई मार्गाच्या समस्या कोणत्या आहेत?
- प्रवास खर्च अधिक आहे
  - द्रव्य वाहून नेण्याची समस्या
  - अधिक धोकादायक
  - वरील सर्व
25. महाराष्ट्रात किती प्रकारचे विद्युत् निर्मिती केंद्र आहेत?
- 8
  - 10
  - 12
  - 4
26. महाराष्ट्रात आरोग्य केंद्र किती आहेत.
- 1828 H.C.
  - 1200 H.C.
  - 1500 H.C.
  - 1520 H.C.
27. महाराष्ट्र राज्यात सर्वात मोठे आरोग्य केंद्र कोणते आहे
- घाटी हॉस्पिटल
  - 7 हिल हॉस्पिटल, बॉम्बे
  - ससून हॉस्पिटल, पुणे
  - शासकीय हॉस्पिटल, नाशिक
28. महाराष्ट्र राज्यात ——— इतके विद्युत् पीठे आहेत.
- 20
  - 18

c) 12

d) 23

29. प्रांतीय असमतोलता म्हणजे काय?

- a) प्रांतात समानता
- b) प्रांतात असणाती विसंगती
- c) दरडोई उत्पन्न जास्त
- d) दोन्ही a) व b)

30. प्रांतात असमतोलाचे मुख्य कारण कोणते

- a) विशेष क्षेत्र विकास
- b) मंद गतीने विकास
- c) शेती उत्पन्नात घाट
- d) वरील सर्व

31. DPDC चे विस्तारित रूप काय आहे?

- a) District Planning And Development Council
- b) Dist. Project And Deputy Council
- c) Dist. Program And Developed Countries
- d) all of the above

32. महाराष्ट्र राज्याला सर्वात जास्त वीज पुः अ करणारे ..... स्तोत आहे

- a) पवन उर्जा
- b) सौर उर्जा
- c) थर्मल पावार
- d) जल उर्जा

33. प्रांतात समतोलाचे पर्याय काय ?

- a) नैसर्गिक संपन्नता
- b) मन गतीने विकास
- c) शेती उत्पन्नात घाट
- d) वरील

34. महाराष्ट्रात कमी खर्चात उर्जा निर्माण करणारी स्रोत कोणते आहेत

- a) पवन उर्जा
- b) सौर उर्जा
- c) थर्मल पावार
- d) जल उर्जा

35. महाराष्ट्राचे उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री ---- आहेत.

- a) विनोद तावडे
- b) उदय सामंत
- c) अंकुश तोम्ये
- d) अशोकराव चव्हाण

36. महाराष्ट्र राज्यात किती प्रांत आहेत ?

- a) 5

- b) 4
- c) 6
- d) 14

37. मराठवाडा विकास मंडळ केव्हा स्थापन झाले?

- a) 2000
- b) 1990
- c) 1994
- d) 1985

38. मराठवाडा विकास मंडळाचे कोणते कार्य आहेत

- a) प्रांतात सामतोलता निर्माण करणे
- b) विकासाची गती स्थिर ठेवणे
- c) प्रांतात समतोल निर्माण करणे
- d) वरीलपैकी नाही

39. मराठवाडा आर्थिक मंडळाची कालावधी किती असते.

- a) 2 वर्ष
- b) 4 वर्ष
- c) 5 वर्ष
- d) 6 वर्ष

40. राज्य सहकारी बँक केव्हा स्थापन झाली.

- a) 1962
- b) 1952
- c) 1960
- d) 1955

This question paper contains 2 printed pages

RB—41—2022

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (First Year) (Second Semester) EXAMINATION

MAY/JUNE, 2022

ECONOMICS

(Economy of Maharashtra-IV)

(Friday, 10-06-2022)

Time— 2½ Hours

Time : 10.00 a.m. to 12.30 p.m.

Maximum Marks—50

- N.B. :— (i) Attempt All questions.
(ii) All questions carry equal marks.
(i) सर्व प्रश्न सोडवा.
(ii) सर्व प्रश्नांचे समान गुण आहेत.

1. Explain the functions of State Co-operative Bank.
राज्य सहकारी बँकेची कार्ये स्पष्ट करा.

10

Or

(किंवा)

State the generation of electricity in different regions and explain its problems in Maharashtra.

महाराष्ट्राच्या विविध विभागातील वीजनिर्मिती सांगून तिच्या समस्या स्पष्ट करा.

2. What is regional imbalance ? Explain the causes of regional imbalance in Maharashtra ?

10

प्रादेशिक असमतोल म्हणजे काय ? महाराष्ट्रातील प्रादेशिक असमतोलाचे कारणे स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the Maharashtra State New Co-operative Act-2013.

महाराष्ट्रातील नवीन सहकारी कायदा-2013 स्पष्ट करा.

3. State the development and problem of road transport in the Maharashtra. 10
महाराष्ट्रातील रस्ते वाहतूकीचा विकास व समस्या विशद करा.

P.T.O.

Or

(किंवा)

What is the co-operation ? Explain the scope of co-operation.

सहकार म्हणजे काय ? सहकाराची व्याप्ती स्पष्ट करा.

4. State the structure and functions of District Planning and Development Council ? 10

जिल्हा नियोजन व विकास परिषदेची रचना व कार्य स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Describe the functions of Primary Agricultural Credit Co-operative Societies.

प्राथमिक कृषी सहकारी पतपूरवठा संस्थेची कार्य सांगा.

5. Write short notes on any *two* of the following : 10

- (i) Marathwada Development Board
- (ii) Railway Transport
- (iii) Water Transport
- (iv) Co-operative Act-1904.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा :

- (i) मराठवाडा विकास मंडल
- (ii) रेल्वे वाहतूक
- (iii) जल वाहतूक
- (iv) सहकार कायदा-1904.